

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 13 MEI 1925

No. 489

INHOUD.

	Blz.
MIJNCONCESSIES IN VAN RIJKSWEGE GEËXPLOREERDE VELDEN door <i>Ir. M. C. E. Bongaerts</i>	402
De Gulden en het Goud door <i>Mr. A. M. de Jong</i>	403
Engeland's Dilemma II (Slot) door <i>Dr. G. E. Hufnagel</i>	406
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Geldwezen en Bankvraagstuk in Albanië door <i>F. von Scheiger</i>	407
AANTEKENINGEN:	
Het nieuwe Roerkolensyndicaat	408
De Duitsch-Fransche Kali-overeenkomst	409
Een jaar Gouden Standaard in Zweden	409
Het herstel van den Gouden Standaard in Engeland	410
BOEKAANKONDIGING:	
P. Koenen, l. i., Inleiding tot de landhuishoudkunde, bespr. door <i>Prof. Mr. D. van Blom</i>	410
MAANDCIJFERS:	
Emissies in April 1925	411
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	412
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	413
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	413
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen en Zoutmijnen	413
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. 413—420	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom;**Prof. Mr. H. R. Ribbuis.*Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gruvenhage.*

12 MEI 1925.

Het aanbod van geld werd de afgelopen week niet veel grooter. Achteraf bleek, dat de geldvraag voor de maandwisseling veel belangrijker was geweest, dan uit de noteringen viel af te leiden. De ontspanning, die meestal na enkele dagen weder optreedt, bleef nu vrijwel achterwege en de rente voor particulier disconto werd zelfs eerder hooger. Na $3\frac{3}{16}$ werd later weder grif $3\frac{1}{2}$ pCt. betaald en enkele keeren zelfs $3\frac{9}{16}$ en $3\frac{3}{8}$ pCt. toegestaan. Callgeld bleef eveneens nog flink gezocht en was meestal boven 3 pCt. te plaatsen. Alleen de prolongatie-rente liep terug; aan het einde der week werd $2\frac{1}{2}$ en $2\frac{3}{4}$ pCt. genoteerd.

* * *

De balans van De Nederlandsche Bank geeft na de met de maandwisseling verband houdende stijging van de vorige week thans weder een vrij belangrijken teruggang in de discontierungen en beleeningen der Centrale Credietinstelling te zien. De post binnenlandsche wissels daalde ten deele als gevolg van aflossing van rechtstreeks bij de Bank geplaatst schatkistpapier, van f 103,4 miljoen tot f 98,5 miljoen. De beleeningen liepen van f 179,5 miljoen tot f 160,5 miljoen terug.

Het renteloos voorschot aan het Rijk vertoont een vermindering van f 6,1 miljoen. De metaalvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De daling van f 13,6 miljoen, die de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans te zien geven, correspondeert voor het grootste gedeelte met de gelijktijdige stijging van den post papier op het buitenland, die in de afgelopen week van f 152,4 miljoen tot f 163,2 miljoen krom.

De biljettencirculatie daalde met nagenoeg f 30 miljoen. De rekeningcourant-saldi geven een teruggang van f 3,7 miljoen te zien. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 6,8 miljoen hooger dan verleden week. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 53.

* * *

Op de wisselmarkt was de stemming zeer rustig. De invoering van den gouden standaard in verschillende landen had blijkbaar reeds een kalmcerenden invloed op de wisselkoersen en de schommelingen kregen een vóóroorlogsch aanzien. Dollars noteerden 2,48% als laagste en 2,48% als hoogste punt. Londen 12,06% en 12,07½, de laatste vier dagen zelfs bijna doorlopend 12,06¾ à 12,07, en de koersen van de andere op goudbasis staande landen sloten zich hierbij aan. Voor franken waren de schommelingen natuurlijk nog belangrijker groter, maar ook deze wissels waren vrij stabiel. Oslo was iets in reactie, evenwel met een vasten ondergrond. Buenos Aires zeer vast oplopend van 96% tot 98½ op bericht van intrekking van het verbod van gouduitvoer, echter met handhaving van de sluiting van de Conversiekas.

LONDEN, 11 MEI 1925.

Geld bleef gedurende de geheele afgelopen week gezocht; hier en daar werd tot 5¼ pCt. betaald voor call money. Men verwacht, dat het vrij belangrijke bedrag Vrijdag l.l. aan de markt onttrokken voor betaling op de Conversion Loan, ook deze week invloed zal blijven oefenen op de marktpositie. Heden moest de markt van de Bank van Engeland gebruik maken à 5½ pCt.

Disconto was dientengevolge vast, mede in verband met het feit, dat mogelijke goudonttrekkingen aan de Bank van Engeland in aanmerking moeten worden genomen. Prima 3-maands bankaccepten noteeren daarom heden $4\frac{3}{8}$ — $1\frac{1}{16}$.

Wisselkoersen op New York en Amsterdam zijn fractioneel duurder, slot heden: 4,84¾; 12,06½.

MIJNCONCESSIES IN VAN RIJKSWEGE GEËXPLOREERDE VELDEN.

De ontginning van delfstoffen in Nederland is tot nog toe beperkt gebleven tot Zuid-Limburg, met uitzondering van de tijdens den jongsten wereldoorlog begonnen Zoutexploitatie te Buurse. De ontwikkelingsgang dier ontginning begint eerst op het einde van de vorige eeuw, althans wanneer de oeroude koudelving op kleine schaal bij de oude abdy van Rolduc buiten aanmerking wordt gelaten. De Domaniale mijnen hadden hier in den loop van vele eeuwen eene uitzetting ondergaan, welke in 1845, toen het beheer en genot dier mijnen tijdelijk aan de Aken-Maastrichtsche Spoorwegmaatschappij werd afgestaan en overgedragen, de productie op 45.000 ton per jaar als grondslag der overeenkomst deed bepalen. Thans bedraagt de jaarproductie nagenoeg vijftien maal die hoeveelheid en voor de toekomst is deze mijnzetel gericht op eene productie van 800.000 ton.

In het jaar der troonsbestijging van Koningin Wilhelmina produceerden alle Limburgsche mijnen tezamen 150.000 ton steenkolen en thans, ruim een kwart eeuw later, overschrijdt de jaarproductie de 6.000.000 ton. De Staatsmijn Maurits alleen, nauwelijks enkele jaren in exploitatie, zal daaraan reeds in 1926 ongeveer een millioen ton kunnen toevoegen.

Die groote uitzetting der productie in zoo korten tijd was uiteraard reeds vele jaren voorbereid. De Kroon verleende in 1860 concessie voor het mijnveld Willem, in 1861 voor de mijn Sophie, in 1876 voor de Laura, in 1877 voor de Vereeniging, in 1879 voor het mijnveld Carl en in 1893 voor de Oranje-Nassau-mijnen. De aanleg en exploitatie van de mijnzetels stuitte echter op groote moeilijkheden, zoowel wegens het ontbreken van spoor- en waterwegen, als wegens het langzame tempo, waarin de methodes van schachtdelving in deze moeilijke, veel drijfzand houdende terreinen zich ontwikkelden. Eerst op het einde der 19e eeuw, toen — dank zij het particulier initiatief — een spoorweg van Sittard over Heerlen en Kerkrade naar Herzogenrath was tot stand gekomen; en toen anderzijds de bevroezingsmethode en het Honigmanproces de schachtdelving veilig stelden, namen de particuliere mijnondernemingen hare vlucht.

In 1901 werd tot exploitatie van Staatswege, naast de particuliere exploitatie, besloten en achtereenvolgens kwamen de Staatsmijnen Wilhelmina, Emma, Hendrik en Maurits in aanleg en in bedrijf. Bovendien werd spoedig na den oorlog het mijnveld Vlodrop bij het Staatsmijnbedrijf getrokken, doch wegens bijzondere, bezwarende omstandigheden is dit veld niet in exploitatie genomen. Thans produceren de particuliere mijnen en de Staatsmijnen ongeveer evenveel.

Behoudens de vele bruinkoolconcessies tijdens en na den oorlog zijn in de loopende eeuw geen nieuwe concessies aan particulieren verleend. De Opsporingswetgeving, ingeleid bij de Wet van 24 Juli 1903 (Stsbl. 230), verbood het boren naar steenkool en zouten door particulieren, eerst voor vijf jaren, daarna nog eens voor 15 jaren, tot in de maand November 1923. Gedurende dat tijdperk heeft de Rijksopsporingsdienst van delfstoffen den Nederlandschen bodem systematisch geologisch onderzocht, met het resultaat dat delfstoffen in ontginbare hoeveelheden zijn aangetoond in de Peelhorst, bij Winterswijk, bij Buurse en bij Bocholtz, ten Zuiden van het Staatsmijnveld.

De aangehoorde delfstoffen zijn in hoofdzaak steenkolen en zout, terwijl vermoedelijk eenig uitzicht kan worden gegeven op kali en petroleum. Bij de Wet van 24 Juni 1924 (Stsbl. No. 307) zijn de vinderechten van den Staat op de met gunstig gevolg van Rijkswege geëxploreerde terreinen vastgelegd.

Onder die terreinen hebben de velden in de Peel en bij Winterswijk veruit de grootste uitgestrektheid

en de meeste beteekenis voor de ontginning van delfstoffen, in groote hoofdzaak steenkolen. De steenkolenvoorraad is van dien aard, dat deze velden, te zamen met die in Zuid-Limburg, Nederland tot eene normale kolenproductie van 30 millioen ton per jaar in staat stellen. Neemt men nu in aanmerking, dat de kolenbehoefte in Nederland normaal ongeveer 10 millioen ton per jaar bedraagt en dat Nederland zich voor belangrijke onderdeelen van zijn gebied en zijn verbruik met voordeel van Engelsche, Duitsche en Belgische kolen voorziet, dan is het duidelijk, dat Nederland een kolenexportland van beteekenis kan worden. Verschillende gelukkige omstandigheden, waaronder de zeer goede kwaliteit van onze cokes, werken ertoe mede, dat menig buitenlandsch industrie-centrum gretig afnemer is van het Nederlandsche mijnproduct, indien de transportkosten te land en te water maar binnen redelijke grenzen worden gehouden. Van niet minder belang is, dat Nederland, wat zijne kolenpositie betreft, niet meer uitsluitend zal zijn aangewezen voor de binnenlandsche productie op het Zuid-Limburgsche kolenbekken.

Dat resultaat kan echter niet verkregen worden zonder buitengewoon groote krachtsinspanning van intellect, kapitaal en arbeid, want de steenkolenlagen in de nieuwe velden liggen diep en de bezwaren, welke bij den schachtbouw kunnen optreden, zijn niet geheel te overzien, doch zullen vermoedelijk niet gering zijn en de aanleg van een mijnzetel zal groote financiële offers vragen.

De Regeering wijst daarop in de toelichting van het bij de Staten-Generaal aanhangig gemaakte wetsontwerp, waarbij eene bijzondere regeling wordt voorgesteld voor het verlenen van concessien tot ontginning van delfstoffen in de velden in de Peel en bij Winterswijk, waarin de Rijksopsporingsdienst van Delfstoffen de aanwezigheid van mineralen heeft aangetoond. Die regeling houdt in, dat door de Kroon geen concessie krachtens de wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois No. 285) zal worden verleend dan na voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal.

Blijkens de korte toelichting van dit eenig artikel van het Wetsontwerp is de bedoeling daarvan om een wettelijken grondslag te verzekeren aan de door Minister Van Swaay en ook reeds door diens ambtvoorgangers, de Ministers Van IJsselstein en Posthuma, gedane toezegging, dat over de van Staatswege geëxploreerde mijnvelden niet zou worden beschikt zonder medewerking van de Staten-Generaal.

Daarbij wordt in het midden gelaten of een of meer van de toekomstige ontginningszetels zullen worden aangelegd en geëxploiteerd door den Staat, door particulieren krachtens concessie, dan wel door particulieren krachtens een exploitatie-contract met den Staat. Voor elken zetel afzonderlijk zal dienaangaande eerst de goedkeuring van de Staten-Generaal worden gevraagd. De Regeering zal daarbij telkens de gelegenheid hebben mededeeling te doen van de in het exploitatie-contract of in de concessie-acte op te nemen regeling der vergoeding van de aanspraken van den Staat op de vinderechten krachtens de Mijnwet-1810, alsmede omtrent de in een eventueel exploitatie-contract op te nemen voorwaarden, ter bescherming van de belangen van den Staat uit een nationaal, financieel, sociaal, maatschappelijk of administratief oogpunt. De omstandigheid, dat de Staat in de betrokken mijnvelden delfstoffen in ontginbare hoeveelheden heeft aangetoond, geeft hem geen recht of voorkeur op de concessie; de Mijnwet laat de Kroon daarin vrij.

Het behoeft wel geen betoog, dat de Minister, alvorens een voorstel voor eenige ontginning aan de goedkeuring van de Staten-Generaal te onderwerpen, in alle gevallen, waarbij de Staat niet als zelfstandig exploitant zal optreden, met gegadigden onderhandelingen zal moeten voeren, ten einde zich rekenschap te geven van hunne deskundigheid, goede trouw en financiële gegoedheid, — alsmede, in geval van een

exploitatiecontract, in onderhandeling moeten treden omtrent de voorwaarden en bepalingen van zoodanig contract.

De Minister heeft nu de indiening van dit wetsontwerp aangegrepen als eene welkome gelegenheid om de groote lijnen van die voorwaarden en bepalingen in de Memorie van Toelichting uit te stippen. Hij bereikt daarmede, dat hij aan alle gegadigden in het openbaar en gelijktijdig mededeeling doet van de gedragslijn, welke de Regeering zich voorstelt bij onderhandelingen omtrent exploitatiecontracten in algemeenen zin tot grondslag en uitgangspunt te nemen. Binnen het raam van die groote lijnen kunnen vervolgens de details van elk contract, al naar de ligging en de overige bijzonderheden van den ontginningszetel, op zichzelf beschouwd, worden behandeld en overceengekomen.

Bij de uiteenzetting van die voorop te stellen voorwaarden laat de Minister zich leiden door een vieriaal hoofdgedachten, n.l. de bescherming van het nationaal belang, de verzekering eener behoorlijke exploitatie, de mogelijkheid van opvoeding van het product en het bedrijf in geval van nood en eindelijk het voorbehouden van een deel der overwinst voor den Staat.

Overtuigd van de groote moeilijkheden, waarmede de ontginners van de zoo diep gelegen kolenafzettingen in de Peel en bij Winterswijk zullen hebben te worstelen en van de hooge kosten, welke daarmede gemoeid zullen zijn, is het blijkbaar de bedoeling des Ministers, om die ontginning voor ondernemers en goldschieters zoo aantrekkelijk mogelijk te maken. De Minister vraagt geen betaling in contanten ter vergoeding van de door den Staat gemaakte boorkosten of voor de aan den Staat toekomende vindingspremie. Hij wenscht die vergoedingen te regelen door het kosteloos afstaan van een gedeelte der aandelen van het ontginnende consortium aan den Staat. Vermoedelijk in verband met de hoog opgelopen Staatsschuld is het voorshands niet de bedoeling van Rijkswego een ontginningszetel tot stand te brengen of in het samenbrengen van het aanleg- en bedrijfskapitaal van een consortium deel te nemen. Het benodigde kapitaal zal derhalve geheel van particuliere zijde moeten komen. Voor de gedolven hoeveelheden kolen zal geen royalty verschuldigd zijn en de Staat zal in de door de onderneming te maken winst niet anders deelen dan als eigenaar van de aan hem gratis verstrekte aandelen. Gaat de winst echter boven een overeen te komen percentage uit, wordt er derhalve groote winst gemaakt, dan zal de Staat daarin een gedeelte voor zich opeischen.

De voorwaarde, dat de Staat in geval van nood, bijv. oorlog, de gedolven kool, eventueel het geheele bedrijf moet kunnen vorderen, ligt voor de hand; ten aanzien van de Nederlandsche Spoorwegen kennen wij eene zelfde figuur.

Dat voorts de Staat moet kunnen verhinderen, dat de mijn niet of niet behoorlijk wordt geëxploiteerd, kan bij bona fide gegadigden uiteraard niet tot eenig bezwaar aanleiding geven, vooropgezet, dat bij de beoordeeling dienaangaande een redelijke maatstaf wordt aangelegd.

Daarenboven moet de Staat kunnen ingrijpen, bijaldien van een ontginningszetel een haard van anti-nationale propaganda mocht worden gemaakt; bolsjewistische, revolutionaire, annexionistische of andere buitenlandsche invloeden van dien aard moeten kunnen worden geweerd. Dat beteekent uiteraard niet het uitsluiten van buitenlandsch kapitaal of van buitenlandsch intern-technisch, industrieel of commercieel beleid bij eene mijnonderneming, doch wel eventueel het verhinderen van de benoeming van een persoon tot Directeur, die niet om derwille van zijne deskundigheid als leider van eene mijnexploitatie, doch als propagandist in anti-nationalen zin door de aandeelhouders zou worden benoemd. Voor een consor-

tium, dat zich eene goede mijnexploitatie in commerciëlen zin als eenig doel stelt, heeft die voorwaarde derhalve geen beteekenis.

Hoewel het een noch ander met zooveel woorden in de Memorie van Toelichting staat vermeld, zoo wil het toch voorkomen, dat de genoemde voorwaarden op zichzelf en in haar onderling verband beschouwd, opgevat volgens den bovengeschetsten godachtengang het beste tot haar recht zullen komen. De mijnondernemer, die op dien grondslag een exploitatiecontract sluit met den Staat als concessionaris, zal in zijn dagelijksch industrieel en commercieel beleid als ontginner, binnen zeer ruime grenzen, dezelfde vrijheid van handelen hebben als een concessionaris volgens de Mijnwet-1810. De zeer verstrekkende regeling van deze wet, die den concessionaris den eeuwigdurende eigendom van de mijn waarborgt en hem vrijlaat de concessie aan anderen te verkoopen of haar als onroerend goed te bezwaren en de Overheid machteloos daartegenover plaatst, wordt echter ingeperkt, ter bescherming van de belangen van den Staat.

De zeer bijzondere omstandigheden, waaronder de Fransche Mijnwet van 1810 werd tot stand gebracht, met het doel het particuliere kapitaal door het in uitzicht stellen van mogelijk groote winsten zooveel mogelijk te prikkelen zich in mijnondernemingen te wagen, in een tijd, waarin de invloed van de Staten-Generaal op de Landsregeering een veel bescheidener omvang had dan thans, zijn inmiddels zoozeer veranderd, dat termen aanwezig zijn te achten om de houding der Regeering inzake mijnconcessiën te herzien en het schijnt eene gelukkige oplossing, welke de Regeering heeft gevonden, om dat doel te bereiken zonder daarvoor hare toevlucht te nemen tot eene, in elk geval tijdroovende en moeilijke wijziging van het Nederlandsche mijnrecht.

Weliswaar doet de wet van den 27en April 1904 (Stsbl. No. 73), houdende nadere bepalingen betreffende de mijnontginning, met wijziging der wet van 1810, het middel aan de hand om den houder eener mijnconcessie wegens overwegende redenen van algemeen belang nalatig te verklaren in de behoorlijke ontginning van de mijn, doch de bepalingen dier wet bestrijken niet alle nationale belangen, tot de bechartering waarvan de Regeering groepen moet worden geacht.

M. BONGAERTS.

's-Gravenhage, 23 April 1925.

DE GULDEN EN HET GOUD.

In de geestige beschouwing, die hij in nummer 488 van dit weekblad aan de weder-invoering van den gouden standaard wijdde, heeft Professor van Blom o.m. gewezen op de verstrekkende beteekenis van het herstel van den in Juli 1914 onder den drang der oorlogsomstandigheden verbroken band tusschen gulden en goud, en uiting gegeven aan de blijdschap, die minister Colijn's verklaring van 28 April hier te lande algemeen gewekt heeft. De volgende regelen hebben ten doel de zaak van een meer prozaische zijde te bezien en een oogenblik aandacht te vragen voor de techniek van het geldstelsel, waaronder wij thans weder leven. Het zal wel niet noodig zijn te betoogen dat hiervoor aanleiding bestaat. De mededeeling, dat een land den gouden standaard bezit, zegt ons ten aanzien van het geldstelsel van dat land nog maar betrekkelijk weinig. „As there are degrees in Paradise, so there are degrees in the gold standard”, gelijk een Engelsch schrijver eens heeft opgemerkt.¹⁾

* * *

In het algemeen kan men zeggen dat het stelsel van den gouden standaard, zooals dat ten onzent nu weder van kracht is, overeenkomt met het regime hetwelk op dit stuk hier te lande vóór 31 Juli 1914 gold. Doch wij waren destijds zoozeer aan den gouden standaard gewoon geraakt, dat wij ons van de eigen-

¹⁾ D. H. Robertson, *Money* (London 1922), bladz. 154.

aardige structuur, die het stelsel in Nederland vertoonde, nauwelijks meer rekenschap gaven. Het zal daarom het beste zijn met een korte uiteenzetting van het systeem van vóór den oorlog te beginnen.

De gouden standaard dateert ten onzent van 1875. Zooals men weet is bij de wet van 6 Juni van dat jaar (*Staatsblad* no. 117) hier te lande het goud als onbeperkt wettig betaalmiddel ingevoerd, met vrijheid voor een ieder om voor eigen rekening gouden tienguldenstukken te doen aanmunten. Daarnaevens werden de grove zilveren munten, die (afgezien van de muntbiljetten) sedert 1847 het eenige wettige betaalmiddel tot ongelimiteerde bedragen geweest waren, weliswaar als zoodanig gehandhaafd, maar de vrije aanmunting van zilver, die reeds in Mei 1873 geschorst was, bleef verboden.

Men heeft het wel eens voorgesteld alsof hiermede de gouden standaard zijn intrede had gedaan. Dit is niet juist. De wet van 1875 maakte het, door haar clausule betreffende de vrije aanmunting van tienguldenstukken voor rekening van particulieren, voor de waarde van de Nederlandsche geldeenheid practisch onmogelijk duurzaam en belangrijk te stijgen boven de waarde van 0.6048 gram fijn goud.¹⁾ Maar zij bevatte geen enkel voorschrift waardoor gewaarborgd werd dat de waarde van den gulden niet beneden die van 0.6048 gram fijn goud kon dalen. Dat men niettemin mag zeggen dat Nederland van 1875 tot 1914 onder het regime van den gouden standaard heeft geleefd, is uitsluitend te danken aan de politiek van de Nederlandsche Bank. Toen de wet van 1875 eenmaal in werking getreden was, heeft de Bank het zich namelijk tot een vasten stelregel gemaakt om, zoodra de stand van de wisselkoersen op het buitenland er op wees, dat de waarde van de Nederlandsche geldeenheid tegenover die van het goud een daling van eenige beteekenis begon te vertoonen, altijd goud ter beschikking te stellen voor uitvoer, op den voet van den muntprijs, en zonder berekening van eenige premie. Deze goudafgifte had dan het effect de binnenlandsche circulatie te verminderen en zodoende de waarde van den gulden weder omhoog te drijven.

Ten einde te allen tijde tot afgifte van goud voor uitvoer in staat te zijn, was de Bank er bij voortduring op uit, de afgifte van goud voor binnenlandsch gebruik tot een minimum te beperken. Zij kon dit gemakkelijk doen omdat geen enkele wetsbepaling haar voorschreef haar biljetten in te wisselen in goud. De Bank was alleen verplicht ze desgevraagd te voldoen in wettig betaalmiddel; en wettig betaalmiddel waren de gulden, de halve gulden en de rijksdaalders evengoed als de tienguldenstukken. — Bovendien was de Bank ook altijd bereid goud in te koopen tegen een vasten prijs, aanvankelijk van f 1645.— en sinds 1881 van f 1648.— per K.G. fijn.²⁾ Op deze wijze vulde zij bij gunstigen stand der wisselkoersen haar goudvoorraad geregeld aan, terwijl zij tevens den goudinvoer ook nog eenigermate in de hand werkte, doordat de prijs, dien zij voor gouden muntmateriaal betaalde, iets voordeliger voor den verkoper was dan die, welke er bij 's Rijks Munt voor te maken viel.³⁾ In

¹⁾ Immers, ware zulk een stijging ingetreden, dan zou het voordeel gegeven hebben baar goud naar de Munt te zenden en dat in tienguldenstukken te doen omzetten. Van de bevoegdheid tot het doen aanmunten voor particuliere rekening zou dan (althans zoolang de circulatiebank het goud niet inkocht tegen een prijs, die nog iets voordeliger uitkwam, waarover aanstonds nader) ongetwijfeld gebruik gemaakt zijn. En dit zou geduurd hebben tot de vermeerdering van het circulerend geldquantum de waarde van den gulden weder tot die van ongeveer 0.6048 gram fijn goud had doen dalen.

²⁾ Voor vreemde gouden munten werden meestal iets hogere prijzen betaald.

³⁾ Uit een K.G. goud worden f 1653.44 geslagen; het muntloon is f 5.55. Blijft 1647.89 — welk bedrag dan nog verminderd moet worden met het, in verband met de beperkte capaciteit van de Munt, vaak zeer belangrijke renteverlies.

verband met laatstbedoelde omstandigheid had de door de Bank bij den inkoop van goud gevolgde gedragslijn overigens ook nog dit effect, dat zij de in de muntwet voorkomende clausule betreffende de aanmunting van tienguldenstukken voor particuliere rekening, voor anderen dan de Bank tot een doode letter maakte.

Nadat bij de wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* no. 122) aan de Bank de bevoegdheid was gegeven tot het houden van een buitenlandsche wisselportefeuille, placht de Bank, sedert het begin van de negentiger jaren, nog een belangrijken stap verder te gaan dan vroeger. Zoodra zich een dusdanige behoefte aan remise naar het buitenland openbaarde, dat de wisselkoersen merkbaar begonnen op te loopen, zonder daarom dadelijk nog het gouduitvoerpunt te bereiken, placht zij reeds te beginnen met het beschikbaar stellen van chèques op het buitenland. Op deze wijze slaagde zij er bij herhaling in een rijzing der koersen tot op het gouduitvoerpunt te voorkomen, en dus een goudafgifte, die anders noodzakelijk geweest zou zijn, te vermijden.

* * *

Aldus was, zeer in het kort gezegd, de structuur van het stelsel van den gouden standaard, gelijk dat vóór den oorlog hier te lande gold. Ik zeide, dat die structuur eigenaardig was, en ik wil dat thans nog iets nader toelichten. Vergeleken bij het regime van den gouden standaard zooals dat vóór den oorlog in een land als Engeland bestond, vertoonde het Nederlandsche regime de volgende vier eigenaardigheden:

(1) Het berustte feitelijk geheel op de zoeven in groote trekken beschreven gedragslijn van de Nederlandsche Bank.

(2) Die gedragslijn op haar beurt berustte niet op eenig wetsvoorschrift, doch geheel op traditie. Alleen had de Nederlandsche Bank zich in het jaar 1903 door een uitdrukkelijke verklaring tegenover de regeering verbonden „tot handhaving en voortzetting van de tot dusver door haar gevolgde goudpolitiek, door bij stijging van de wisselkoersen op het buitenland boven de pariteit der goudwaarde, haren goudvoorraad, zolang zij daartoe bij machte zal zijn, voor uitvoer beschikbaar te blijven stellen op den voet van f 1653,44 per KG. fijn voor baren en tot hiermede overeenkomende prijzen voor gouden muntspeciën.”

(3) Anders dan in Engeland was hier te lande goudgeld zoo goed als niet in circulatie. De geheele goudreserve van het land was practisch geconcentreerd bij de circulatiebank.

(4) Anders dan in Engeland werd ten onzent, sinds het begin van de negentiger jaren, bij het ongunstig worden der wisselkoersen, de goudpariteit van het landsgeld niet uitsluitend door goudafgifte gehandhaafd, maar daarnaevens ook door het beschikbaar stellen van chèques op het buitenland.

Men heeft, op grond van de sub (3) en (4) bedoelde eigenaardigheden, het Nederlandsche stelsel, in tegenstelling met wat men dan gaarne het systeem van den zuiveren gouden standaard noemde, wel eens als het stelsel van den *gold exchange standard* betiteld. Tegen deze benaming, die vooral in de laatste jaren meer en meer burgerrecht schijnt te verkrijgen, bestaat op zichzelf geen bezwaar. Mits men dan uit den naam *gold exchange standard* niet afleidt — zooals ook wel eens geschied is — dat het geldstelsel, hetwelk vóór Augustus 1914 in Nederland bestond, minderwaardig zou zijn aan het regime van den zoogenaamden zuiveren gouden standaard. Want dat is stellig niet het geval. Op de keper beschouwd, was het Nederlandsche stelsel zelfs in twee opzichten verkieslijker dan het Engelsche. Het was goedkooper; want in plaats van het dure goud dat in een land als Engeland een zeer belangrijk deel van de geldcirculatie uitmaakte, bezigde men hier te lande het

veel minder kostbare kleine bankpapier. ¹⁾ En de concentratie van vrijwel de geheele goudreserve des lands in de kelders der circulatiebank was een der oorzaken dat men hier te lande veel minder spoedig ter bescherming van den goudvoorraad tot de voor het bedrijfsleven vaak zoo bezwarende disconto-verhoogingen behoefde over te gaan, dan bijvoorbeeld in Engeland. De betrekkelijke stabiliteit, die het Nederlandsche bankdisconto in de periode vóór den oorlog vertoonde, kan dit illustreeren. ²⁾

* * *

Wanneer wij ons, na deze summiere uiteenzetting van het regime van vóór den oorlog, thans, aan de hand van de op 28 April jl. door minister Colijn in de Tweede Kamer afgelegde verklaring, in het kort rekenschap trachten te geven van de structuur van het stelsel van den gouden standaard, dat op 29 April zijn intrede heeft gedaan, dan springt onmiddellijk in het oog dat van een essentiele wijziging van het oude systeem geen sprake is. Het van 31 Juli 1914 dagteekenende uitvoerverbod van goud is, in afwachting van zijn formeele intrekking, waartoe reeds maatregelen zijn genomen, buiten werking gesteld. En de Nederlandsche Bank houdt zich weer aan haar verklaring van 1903. — Minister Colijn heeft er de aandacht op gevestigd dat de Bank, bij het bepalen van het oogenblik, waarop tot goudafgifte zal worden overgegaan, alleen rekening zal houden met de wisselkoersen op de goudlanden, en niet met die op de landen, welke den gouden standaard niet bezitten. Dit ligt in den aard der zaak en is geheel in overeenstemming met de gedragslijn die vóór 1914 gevolgd werd. Ook toen hield de Bank bij het bepalen van het moment waarop zij goud afgaf, alleen met de wisselkoersen op de goudlanden rekening. Doch destijds waren alle landen welke deviezen te Amsterdam werden genoteerd, goudlanden — wat thans niet het geval is.

Minister Colijn heeft er verder nog uitdrukkelijk op gewezen, dat de Nederlandsche Bank, evenals vroeger, in het algemeen geen goudgeld beschikbaar zal stellen voor het binnenlandsch verkeer. Hiermede is dus nog eens duidelijk uitgesproken dat de beproefde politiek van concentratie van de goudreserve des lands in de kelders der circulatiebank, gehandhaafd blijft. Men kan dit slechts toejuichen. Tot het prijsgeven van de politiek van concentratie van den goudvoorraad, op welker voordeelen zoeven reeds met een enkel woord gewezen werd, bestaat heden ten dage, nu het publiek geheel aan het gebruik van gouden muntstukken ontwend is, en nu men nagenoeg allerwegen is gaan inzien dat het weder-invoeren van dat gebruik, zooals minister Churchill het uitdrukte, een „unwarrantable extravagance” zou zijn, minder aanleiding dan ooit.

Dat men ten onzent het vóór-oorlogsche stelsel ongewijzigd hersteld heeft, is te opmerkelijker waar tegelijkertijd in Engeland een geheel andere gedragslijn is gevolgd. In het Vereenigd Koninkrijk is de weder-invoering van den gouden standaard wel degelijk gepaard gegaan met ingrijpende herzieningen van het stelsel van vóór den oorlog, waarvan de merkwaardigste wel deze is, dat de inwisselbaarheid van het Engelsche bankpapier in sovereigns, die vóór den oorlog een der karakteristieke punten van het Engelsche stelsel vormde, wordt opgeheven. Bovendien heeft men het in Engeland noodzakelijk geacht zich voor den eersten tijd na het herstel van den gouden standaard den steun te verzekeren van belangrijke buitenlandsche

credieten, welke het aan de circulatiebank mogelijk zullen maken eventueele aanvallen, die de speculatie op het pond sterling zou kunnen ondernemen, af te slaan. Een soortgelijke maatregel is hier te lande niet genomen, en daartoe bestond ook geen aanleiding. De Nederlandsche gulden bewoog zich, op het oogenblik waarop de gouden standaard hersteld werd, al gedurende eenige maanden practisch op goudpariteit; het pond nog niet. Bovendien maande de snelle en vermoedelijk wel ietwat kunstmatige stijging der waarde van het landsgeld, die — anders dan ten onzent — in Engeland aan de weder-invoering van den gouden standaard was voorafgegaan, daar te lande tot maatregelen van extra-voorzorg. En tenslotte maakt de veel belangrijker positie, die het Engelsche devies in den internationalen handel inneemt, het pond uit den aard der zaak ook kwetsbaarder dan de gulden.

Intusschen lijkt het — al hebben wij dus het regime van vóór den oorlog in beginsel ongewijzigd teruggekregen — toch wel waarschijnlijk dat de toepassing van dat stelsel in de toekomst in één opzicht eenigermate van die van vroeger zal verschillen. Uit de verklaring van minister Colijn valt dit niet op te maken, doch er zijn twee verschijnselen die in deze richting wijzen.

Wie gewoon is de weekstaten van de Nederlandsche Bank geregeld na te gaan, zal hebben opgemerkt dat de Bank in de laatste jaren een zeer belangrijk buitenlandsch tegoed heeft aangekweekt. Dit tegoed is ten deele belegd in wissels, die op de balans der Bank worden opgevoerd onder het hoofd „papier op het buitenland”. Voor een ander deel bestaat het in saldi bij de buitenlandsche correspondenten der centrale credietinstelling. De post „papier op het buitenland” bedroeg op den laatsten weekstaat ruim f 150 millioen. Het bedrag der buitenlandsche saldi wordt door de Bank niet afzonderlijk gepubliceerd, doch het is bekend, dat deze saldi, met een aantal andere posten, het hoofd „diverse rekeningen” op de actiefzijde der balans vormen. In totaal beliepen deze „diverse rekeningen” volgens den laatsten weekstaat rond f 70 millioen, en men schijnt wel te mogen aannemen dat zich onder dit bedrag voor ettelijke tientallen millioenen aan buitenlandsche saldi bevinden. Deze cijfers, die de bedragen van het buitenlandsch tegoed der Bank uit de jaren vóór den oorlog ver overtreffen¹⁾, geven aanleiding om te vermoeden dat de centrale credietinstelling, bij het handhaven van de goudpariteit van den gulden, voortaan meer dan vroeger haar kracht zal zoeken in de afgifte van chèques op het buitenland. In de richting van deze politiek wijst ook de omstandigheid dat de Bank blijkbaar streeft naar nauwere samenwerking met buitenlandsche circulatiebanken, getuige het feit dat Nederland en Engeland gelijktijdig tot den gouden standaard zijn teruggekeerd, en dat de desbetreffende verklaringen in de parlementen der beide landen nagenoeg op hetzelfde oogenblik afgelegd zijn — iets wat natuurlijk geen toeval is geweest.

Zoo lijkt het dus waarschijnlijk dat wij hier te lande een tijdperk van meer intensieve toepassing van het zoogenaamde *gold-exchange*-stelsel tegemoet gaan. Dit zou geheel liggen in de lijn der ontwikkeling die op dit stuk reeds vóór den oorlog viel waar te nemen, en het zou bovendien een belangrijke kostenbesparing medebrengen. Het veelal dure heen en weer zenden van goud, zooals men dat in vroeger jaren kende, zou, vooral wanneer het *gold-exchange*-stelsel ook in het buitenland op eenigszins ruime schaal toepassing vond, beperkt worden; en de circulatiebank zou bij voortduring een belangrijk deel van de reserves die vroeger renteloos in haar kelders lagen, productief maken.

¹⁾ In de vijf aan het uitbreken van den oorlog voorafgaande boekjaren der Bank bedroeg de post „papier op het buitenland” gemiddeld nog niet ten volle f 15 millioen.

¹⁾ Tot 1904 ook muntpapier; doch dit speelde steeds een ondergeschikte rol.

²⁾ In de periode van 1898 tot 1912 werd het rentetariëf van de Nederlandsche Bank 30 maal gewijzigd. De Bank of England veranderde in deze periode haar rentevoet 77 maal; de Deutsche Reichsbank 60 maal. Vgl. H. Frijda, *De theorie van het geld en het Nederlandsche geldwezen* (Haarlem 1914), bladz. 187.

In theorie is het zeer wel denkbaar dat de goudpariteit in de toekomst uitsluitend of nagenoeg uitsluitend door afgifte van chèques gehandhaafd wordt, en dat de uitvoer van goud geheel op het tweede plan komt te staan. Dit zou echter vermoedelijk nog een belangrijke uitbreiding van het buitenlandsch tegoed der Bank noodig maken, en het is de vraag of de centrale credietinstelling, gezien de vrij ernstige risico, die er, met het oog op de mogelijkheid van oorlog of andere internationale verwickelingen, toch altijd nog aan het houden van buitenlandsch wissels en saldi verbonden is, daartoe wel zal willen overgaan. Doch ook afgezien van dit punt: Keuleñ en Aken zijn niet op één dag gebouwd en men zal er vermoedelijk wel op voorbereid moeten wezen, dat ook de ontwikkeling van het *gold-exchange*-stelsel tijd vorderen zal. Alles bijeengenomen lijkt het dan ook wel waarschijnlijk dat de uitvoer van goud hier te lande voorloopig nog een belangrijke rol zal blijven spelen als middel tot handhaving der pariteit. Dit is blijkbaar ook de gedachtengang geweest van den steller der verklaring-Colijn, die immers van de afgifte van chèques in het geheel niet rept, en uitsluitend van gouduitvoer spreekt.

A. M. DE JONG.

ENGLAND'S DILEMMA.

II (Slot).

Bij al de stroomingen, waarvan in het voorafgaand artikel gesproken werd, wordt de positie van Engeland niet gemakkelijker. Engeland kan zijn predominerende plaats in Europa alleen maar innemen met medewerking van de overzeesche gewesten. Het klonk dan ook wel eenigszins grappig in de voordracht, die Prof. Jane hier te lande over Engeland's politiek onlangs hield, te hooren, dat Engeland zijn overzeesche dochter-staten niet zal loslaten. Deze verzekering behoeft niet gegeven te worden. Aandacht verdient, hoe de dochter-staten zich ten aanzien van Engeland zullen gedragen. Van de zijde van het moederland wordt de noodige propaganda gemaakt, zoo bijv. de veelvuldige overzeesche reizen van de Engelsche koningszonen, die hun uitwerking niet missen, waarvan als een zeer apart voorbeeld kan herinnerd worden aan de onderscheiding, die den Prins van Wales te beurt viel, zichzelf in Canadeesche boter uitgekneeden — er waren destijds couranten die schreven „uitgebeiteld” — op Wembley te zien staan. Overigens valt op de viering in het geheele rijk van „Empire Day” te wijzen, samenvallende met den verjaardag van Koningin Victoria, op de werkzaamheid van een vereeniging als de „British Empire Union” enz.

Ten slotte heeft de Empire Exhibition te Wembley, die dit jaar nogmaals haar hekken zal openen, in den grond van de zaak de roeping, de Britsche traditie in de harten van de overzeesche staatsburgers aan te wakkeren. In dit verband pasten ook de historische „Pageants of Empire”, die een kleurig beeld gaven van wat het officieele „Handbook of General Information” der tentoonstelling, heel onopgesmukt uitdrukte: „de wording van het Empire is kalmpjes aan voor ons tot stand gebracht door de daden van onze zeevaarders, ontdekkers, zeeroovers en missionarissen”.

In economisch opzicht kan Wembley slechts weinig tot stand brengen. Het moederland weet, dat de Dominions groote verscheidenheid van grondstoffen aan te bieden hebben, zoo goed als de Dominions er niet onkundig van zijn, dat Engeland exportartikelen van groote verscheidenheid te leveren heeft. Een „made in England” helpt het moederland net zoo min als vroeger het „made in Germany” de overzeesche gewesten ertoe zou brengen een product van zuiver Engelsche herkomst te gaan koopen. Voor Engeland heeft Wembley materieel deze waarde, dat emigratie naar Britsche gewesten er wordt aangewakkerd, iets wat ook dezen gewesten, waar de „settler of british

origin” de voorkeur geniet, sympathiek is. Het trekt in dit verband de aandacht, dat de landverhuizing uit Engeland naar de overzeesche rijkslanden afneemt. In 1923 bedroeg het aantal landverhuizers 112.624 in 1924 daarentegen 84.861.

Lord Stevenson, de voorzitter van het tentoonstellingsbestuur, komt er in het laatste nummer van de serie speciale Wembley-nummers van de „Times” rond voor uit, dat het British Empire wordt samengehouden door banden die „ultimately are sentimental”. Gedachtig aan het jong geleerd is oud geworden, werden rond een half miljoen schoolkinderen naar Wembley geleid.

Welk vooruitzicht opent zich nu verder voor Engeland? De preferentie, door de Dominions aan het moederland gegeven, werd eerst niet gevolgd door een gelijksoortigen maatregel in Engeland, totdat de Imperial Conference van 1917 zich voor het beginsel uitsprak, dat „elk deel van het Empire speciale bevoorrechte behandeling verleen zal aan voortbrengselen uit andere deelen van het rijk”. De invoering in het Engelsch tarief van een aantal preferentieele rechten, geldende voor de overzeesche gewesten, is hiervan het gevolg geweest, maar bijzonder groot is de beteekenis daarvan voor de Dominions in hun geheel genomen niet, al is het aandeel van de Dominions in den invoer van Engeland gestegen.

De preferenties traden in werking in 1919. Meestal wordt volgens de preferentieele schaal $\frac{5}{6}$ van het autonome tarief betaald. Behalve de preferenties van het gewone tarief zijn ook andere tot stand gekomen. Op de zoogenaamde McKenna duties, een aantal bijzondere invoerrechten, die in 1915 voor de verkrijging van oorlogsfinanciën zijn ingevoerd, hebben de overzeesche gewesten voor $\frac{1}{2}$ preferentie genoten. Zooals bekend zijn deze McKenna duties tijdens het bewind van MacDonald in 1924 weer afgeschaft. In hetzelfde jaar kwamen een aantal resoluties bij het Lagerhuis in behandeling, die invoering van nieuwe rechten en daarbij toepassing van preferentie voor de overzeesche gewesten en verruiming van de preferentie bij enkele bestaande rechten, beoogden.

Deze resoluties waren het gevolg van de besluiten op de Imperial Conference van 1923 genomen. Baldwin, de conservatieve premier, had zich tot dezen stap bereid verklaard om aan de preferentie van de Dominions uitbreiding te geven. Wij willen niet meer in bijzonderheden nagaan wat deze voorstellen inhielden, het is bekend, dat zij, schoon niet met een groote meerderheid, na de verkiezing van een nieuw parlement alle werden verworpen, bij welke uitspraak in het parlement naar alle waarschijnlijkheid ook het gevoelen heeft mede gegolden, dat de Engelsche belastingbetaler sedert het bestaan van de Magna Charta zelf zijne belastingen vaststelt en zich door anderen resoluties niet laat binden.

Welke uitwerking de met dezen uitslag gepaard gaande afwimpeling van uitgebreidere preferenties voor de Dominions, aldaar heeft gehad is natuurlijk niet gemakkelijk te peilen. Zoolang de voorkeur aan de Dominions gegeven niet betrekking heeft op bijv. granen, en de Dominions, door de invoering van een graanrecht en ten gevolge van de preferentie hogere prijzen in Engeland zullen kunnen bedingen, blijft de beteekenis van de door het moederland verleende preferentie nog altijd tusschen betrekkelijk beperkte grenzen liggen. Doch nooit zal Engeland, zonder zijn eigen bestaan in gevaar te brengen, weer kunnen terugkeeren tot graanrechten, waarbij de graanimport uit andere dan Britsche gebieden teruggedrongen wordt. Graaninvoeren uit andere gebieden zijn juist voor Engeland gewenscht om de handelsbalans in evenwicht te houden tegenover den Engelschen kolenexport, die naar die landen plaatsvindt.

Op meer dan één plaats in de Dominions zijn stemmen opgegaan tegen het verloop met de nieuwe, in uitzicht gestelde preferentie; o.a. bestaat in Canada

sterke aandrang om de aldaar aan het moederland verleende preferentie op te heffen. Trouwens uit Canada zijn meer onplezierige geluiden den Oceaan komen overwaaien. Mackenzie King, de premier, heeft er gezegd, dat voor Canada drie mogelijkheden openstaan: zich geheel onafhankelijk te houden, verbonden te blijven met het moederland, of zich aan te sluiten bij de Vereenigde Staten.

Het nieuwe Baldwin-kabinet heeft de moeilijke taak, zoowel de kool als de geit te moeten sparen. Economisch blijft Engeland's positie uitermate moeilijk. Het kabinet Baldwin voorziet echter, door ervaring geleerd, een spoedig einde van zijn gezag indien de tarieflijst, al dan niet gepaard met preferentie voor de Dominions, met een al te gemakkelijke hand wordt uitgebreid.

Maar rechten bij invoer in Engeland zijn slechts van belang voor dat gedeelte der Engelsche industrie hetwelk voldoende heeft aan de binnenlandsche markt en dat gedeelte is, vergeleken met de Engelsche industrie in volten omvang, betrekkelijk gering. De werkloosheid in Engeland is afkomstig van de industrie die voor haar afzet aangewezen is op de overzeesche markten en naar gelang de Britsche gebieden die zich daaronder bevinden, zich in politiek opzicht meer onafhankelijk gaan gedragen, zullen zij zich ook minder aantrekken van de economische gevolgen waarin hunne zelfstandigheid het moederland brengt. Hoe hoog deze zelfstandigheid bij de dominions zit is laatstelijk weer aan het licht getreden bij het onthaal, dat het Protocol van Genève bij hen gevonden heeft.

Het is niet Engelsche gewoonte om tegen windmolens te vechten, door tactisch optreden is dan ook steeds getracht vreedzaam langs de bezwaren heen te wandelen en zijn de moeilijkheden liever onbesproken gelaten dan daardoor de onoplosbaarheid van het probleem aan het licht te brengen. Een Fransch spreekwoord zegt: „le moulin n'y est plus mais le vent y est encore”. De wind uit den dominiaanschen hoek zal blijven waaien... en ook nog wel eens een stormpje worden.

G. E. HUFFNAGEL.

15 April 1925.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

GELDWEZEN EN BANKVRAAGSTUK IN ALBANIË.

De heer F. von Scheiger te Tirana schrijft ons:

De kleine Albaneesche volkshuishouding vormt ongetwijfeld een unicum in Europa: zij bezit namelijk noch een bank, noch eigen papiergeld. Geld- en goederenverkeer hebben hier nog maar een zeer primitieven graad van ontwikkeling bereikt; in het binnenland circuleert uitsluitend metaalgeld, terwijl in de kustplaatsen en in Zuid-Albanië door een tamelijk levendig verkeer met Italië het Italiaansche papiergeld ingang heeft gevonden. Een eigen munt heeft Albanië nooit bezeten; het is derhalve uitsluitend op het gebruik van vreemde betaalmiddelen aangewezen. Als geldeenheid geldt officieel de goudfrank, die voor het kleine handelsverkeer — aangezien hij als munt niet bestaat — natuurlijk onbruikbaar is. De feitelijke eenheid is de Napoleon d'or, waaronder hier de gouden munten van alle landen ter waarde van een twintigfrankstuk worden verstaan. Vaak treft men ook in circulatie aan het Engelsche en het Turksche pond onder de namen „Engelsche en Turksche lire” evenals de gouden munten der Vereenigde Staten. Daarnevens zijn nog tienfrankstukken van verschillende landen in omloop. De Napoleon d'or wordt in zilver onderverdeeld; alle zilveren munten ter waarde van een zilveren kroon of een zilveren frank worden onder de benaming „Kroon” of „Frank” geaccepteerd. Daar deze verdeling ongeveer overeenkomt met de verhouding van de metaalwaarde van goud en zilver is de wisselkoers niet constant en schommelt hij tusschen 40 en 55 zilverkronen voor een Napoleon d'or. De koers van de Italiaansche

papierlire past zich ongeveer bij den Italiaanschen omrekeningskoers tusschen goud- en papierlire aan. In sommige streken heeft echter de bevolking aan het oude Turksche zilvergeld vastgehouden; zoo krijgt men in Kavaja en Peqin voor den Napoleon d'or 9 tot 12 Mexhid of 4 Tscherek. De eerste komt overeen met ongeveer 4¼ zilverkroon. Als kleinste zilveren munt is de halve zilverkroon — meest van Servischen, Griekschen of Bulgaarschen muntslag — in het verkeer, daarnaast hier en daar nog de Turksche zilveren piaster („Grosch”), waarvan 4 tot 5 in een kroon gaan. Nikkel en koper worden niet gaarne geaccepteerd, aangezien men er zich er aan heeft gewend, de halve zilverkroon als kleinste handelsmunt te beschouwen. Alle munten met een nominaal bedrag van 20 centimes of 40 Turksche para gelden als „halve groschen”, zoodat bijv. 160 à 200 centesimi nikkel de waarde hebben van een zilverkroon.

Het is begrijpelijk, dat deze ingewikkelde toestand op monetair gebied in hooge mate remmend op de ontwikkeling van den handel en het geheele economische leven werkt. In het bijzonder lijdt daaronder het verkeer met het buitenland. Sedert langen tijd worden derhave reeds pogingen gedaan, tot oprichting van bankinstellingen, zonder dat deze intusschen tot dusverre verwezenlijkt zijn geworden.¹⁾ In Februari 1922 wilde de Staat ter vergemakkelijking van het geldverkeer biljetten tot een bedrag van 3 millioën uitgeven, welke tegenwaarde in goud bij een Zwitsersche Bank zou worden gedeponneerd. Hoewel reeds de officieele bekendmaking in het geheele land had plaatsgevonden, en de plicht, de nieuwe biljetten te accepteren, was voorgeschreven, mislukte het dilettantisch opgezette plan wegens de onmogelijkheid, ook maar een deel van het vereischte goudbedrag in de leege schatkist te vinden. In den herfst van 1923 werd door den gedelegeerde van den Volksbond, den Hollander Hunger, welke als financieel adviseur der Albaneesche Regeering fungeerde, een plan tot oprichting eener nationale bank met deelneming van buitenlandsche bankgroepen uitgewerkt en dank zij zijn bemoeiingen de verwerkelijking zeer nabij gebracht. Doordat den heer Hunger door de Albaneesche regeering plotseling werd medegedeeld, dat ze van zijn diensten geen gebruik meer wenschte te maken, verviel dit plan. Van nationalistische zijde was reeds een levendige oppositie en scène gezet, welke werkte met een dreigende „Ueberfremdung” van de Albaneesche volkshuishouding. Sindsdien zijn in regeeringskringen zoo nu en dan plannen tot oprichting eener nationale bank ontworpen, welke alle gebaseerd zijn op deelneming van vreemd kapitaal. Het schijnt intusschen niet, dat een dezer projecten de verwezenlijking nabij is gebracht. Voor het oogenblik zou men het internationale kapitaal er ook wel nauwelijks voor kunnen winnen.²⁾

Het maakt echter een enigszins bevreemdenden indruk, dat, ondanks de ongetwijfeld bestaande behoefte en de op het eerste gezicht zeer gunstig schijnende winstmogelijkheden, nog geen vreemde onderneming ertoe heeft besloten, in Albanië een filiaal op te richten. Het geldwisselbedrijf strekt zich eener-

¹⁾ [Nadat bovenstaand artikel werd geschreven heeft de „Frkf. Ztg.” bericht, dat de onderhandelingen met de Albaneesche regeering over de oprichting van een Joegoslavisch-Albaneesche bank met een kapitaal van 10 millioën dinar hun beslag hebben gekregen. Verwacht wordt, dat deze bank in den aanvang met groote moeilijkheden te kampen zal hebben, aangezien gelijk uit het bovenstaande blijkt, in dinarvaluta practisch geen zaken zijn te doen, daar de bevolking slechts gouden en zilveren munten accepteert. — Red.]

²⁾ [Een inmiddels aan een Italiaansch consortium onder leiding van den directeur der Banca di Credito Italiano, Mario Alberti, verleende concessie, stuit volgens de „Frkf. Ztg.” op krachtigen weerstand bij de bevolking. De kans, dat de overeenkomst door het nieuwe parlement zal worden goedgekeurd, schijnt uitgesloten. — Red.]

zijds over de omwisseling van goud en zilver, anderzijds over die van vreemd, met name Italiaansch papiergeld uit, waarnaar zoowel voor het commercieele als voor het reisverkeer groote vraag bestaat. Dit bedrijf wordt thans door kleine kooplieden uitgeoefend, die daaraan ongeveer 1 pCt. van het omgezette bedrag verdienen. Verhandeld worden daarbij vooral lires en dollars, in de tweede plaats dinaren, drachmen en Franche franken. Alle andere valuta's, zelfs de Zwitserse frank, zijn vaak slechts met aanzienlijk verlies of in het geheel niet verkoopbaar. Nog loonender zijn transfers naar het buitenland, welke door eenige kleine firma's en scheepsagenturen in de kustplaatsen worden bewerkstelligd, welke als remise-provisie tot 10 pCt. rekenen. De meeste winst wordt gemaakt met voorschotten, aangezien vlottende middelen in het geheele land buitengewoon schaarsch zijn en de rentevoet derhalve tot duizelingwekkende hoogte wordt opgedreven.

De landbouw, die thans nog op ongelooflijk primitieve wijze wordt uitgeoefend, zou zich, gegeven den in doorsnee gunstigen bodem- en irrigatie-toestand, in korten tijd enorm kunnen ontwikkelen, wanneer hem de noodige gelden voor kapitaaluitgaven ter beschikking stonden. Op het oogenblik is het onmogelijk hiervoor zelfs betrekkelijk kleine bedragen bijeen te brengen. Want men moet niet vergeten, dat de bevolking van dit land, dat naast zijn vruchtbaar akkerland over velerlei exploiteerbare bodemschatten, als petroleum, ertsen, kolen en hout beschikt, in een dergelijken staat van armoede verkeert, dat men zich daarvan in West-Europa geen voorstelling kan maken. Bijna alle rijkdommen slapen thans nog onaangeroerd en wachten op degenen, die hen zullen wekken.

Wanneer desondanks, gelijk op de meeste andere gebieden, ook op dat van het bankwezen het buitenlandse kapitaal er nog voor terugschrikt, zich bij Albanië te interesseeren, dan zijn daarvoor zeker steekhoudende gronden aanwezig. De binnenlandsche politieke toestanden, waaraan men in het buitenland meestal een veel te groote betekenis toekent, kunnen gevoeglijk buiten beschouwing worden gelaten, want de handel en het gewone leven worden door kabinetwijzigingen en kleine revoluties vrijwel niet beïnvloed en de veiligheid van buitenlandsche ondernemingen wordt hierdoor niet bedreigd. De hinderenissen liggen op ander gebied. Aan den eenen kant zijn het de gebrekkige rechtstoestanden, gevolg van de verouderde, voor moderne toestanden onbruikbare wetten, anderzijds de denkwijze en eigenaardigheden der bevolking, die, voor zoover de herinnering gaat, bijna zonder contact met de overige deelen van Europa gebleven, zich niet van vandaag op morgen aan de daar heerschende koopmansgewoonten kan aanpassen.

Een ingrijpende hervorming op eerstgenoemd gebied is een van de hoofdpunten van het regeeringsprogramma. De minister van justitie wil vóór alles het handelsrecht hervormen en in plaats van den Turkschen den Italiaanschen code invoeren, welke in het Albaneesch zal worden vertaald. Veelzeggend is het, dat van het tot dusverre geldende recht een Albaneesch tekst niet bestond, zoodat de koopman meestal slechts door traditie en hooren zeggen van zijn bepalingen wist. Verwacht mag worden, dat deze hervorming, waarop een van de geheele codificatie zal volgen, wezenlijk tot de ontwikkeling van meer levendige handelsbetrekkingen zal bijdragen. De afkeer van het onbekende en onzekere, dat de huidige Albaneesche toestand heeft, zal langzaam verdwijnen en de markt alhier haar plaats onder de andere markten van Europa innemen.

F. VON SCHEIGER.

AANTEKENINGEN.

Het nieuwe Roerkolensyndicaat. Nu binnen den voorgeschreven termijn ook de mijnen „Westfalen” en „Friedrich der Grosse” als laatste de nieuwe syndicaatsovereenkomst hebben getee-

kend, is het nieuwe Roerkolensyndicaat tot stand gekomen. Twee quaesties stonden, gelijk bekend, bij de onderhandelingen op den voorgrond, n.l. die van de productiebeperking en die van den kolenhandel. Wat het eerste punt aangaat, is bepaald, dat het eigen verbruik, dat met het verkoopsaandeel het totale quotum der syndicaatsleden uitmaakt, gelijk tot dusverre niet onder de voorschriften tot productiebeperking valt. Waar intusschen hierin een bevoordeeling is gelegen van de gemengde bedrijven (Hüttenzechen), die op deze wijze in tijden van depressie in den kolenhandel toch kunnen blijven voortgaan met het produceeren van hun geheele, vaak zeer belangrijke, verbruiksquotum, is men ten aanzien van het voor den verkoop bestemde quotum den zuiveren mijnondernemingen eenigszins tegemoet gekomen. De gemengde bedrijven zullen n.l. hun verkoopsquotum sterker beperken dan de „reine Zechen”. De getroffen regeling is aldus, dat men het verkoopsquotum der Hüttenzechen extra beperkt met een hoeveelheid, gelijk aan 35 pCt. van het beperkingspercentage, berekend over het verbruiksquotum. De aldus berekende hoeveelheden worden gevoegd bij de verkoopsquota der zuivere mijnen.

Wat de handelsquaestie aangaat, stonden de vrijheid van de leden en de versterking van den syndicaatshandel tegenover elkander. De nieuwe regeling tracht, aldus de „Frkf. Ztg.”, te bemiddelen. Zij scheidt eigenlijk streng genomen twee syndicaten, één voor het onbestreden, het andere voor het bestreden gebied. Als bestreden gebied geldt het geheele buitenland, alsmede de Oostzeekust en verder het overige Duitse gebied ten Oosten van de Elbe met uitzondering van het gebied Maagdenburg. Ten aanzien van het gebied Berlijn zal nog worden beslist, of het tot het bestreden dan wel tot het onbestreden gebied zal behooren. De rest van het door deze bepalingen niet getroffen Duitse gebied vormt het onbestreden terrein. De afzet van de door de leden ter beschikking van het Syndicaat te stellen producten: steenkolen, steenkolen-cokes en steenkolen-briketten vindt uitsluitend door het Syndicaat plaats. Voor het onbestreden gebied gelden hierbij de volgende bepalingen. Aan het Syndicaat blijft de onmiddellijke leverantie aan de grootere verbruikers en bepaalde verbruikersgroepen als tot dusverre voorbehouden. In zooverre voor de andere verbruikers verkoop door de Syndikatshandelsgesellschaften in aanmerking komt, vindt deze verkoop ten deele onmiddellijk door de Syndikatshandelsgesellschaften, ten deele door den tusschenhandel plaats, waarbij deze laatste, voor zooverre hem tot dusverre door syndicaatshandelsfirma's werd geleverd, ook in de toekomst zijn deel zal ontvangen. Deze regeling geldt voor de Syndikatshandelsgesellschaften Bremen (Berlijn), Maagdenburg, Hannover, Kassel, Hagen, Dortmund, Duisburg, Düsseldorf en Keulen. Voor de Syndikatshandelsgesellschaft Mülheim (Kohlenkontor) is in zooverre een bijzondere regeling getroffen, als hier aan afnemers van tot 2400 ton per jaar niet door de Syndikatshandelsgesellschaft zelf, doch door den tusschenhandel en wel zoowel den vrijen als den Zechenhandel zal worden geleverd, hetgeen in het bijzonder voor de Zuid-Duitse handelaars van betekenis is.

In het bestreden gebied is daarentegen een andere regeling getroffen. Hier levert het Syndicaat uitsluitend aan den handel en wel aan den vrijen en den Zechenhandel. Hier wordt derhalve de vrije handel, zij het ook, dat men hem aan het Syndicaat bindt, als afzetbevorderend instrument ingeschakeld. De leverantie aan den vrijen handel wordt echter hierdoor sterk beperkt, dat het Syndicaat zich een reeks verbruikers voor directe leverantie heeft voorbehouden. Op het oogenblik bedraagt het aantal dezer afnemers ongeveer 100. Het is echter voor verhooging vatbaar. Quotiseering van den handel is niet bepaald; veeleer zullen iederen handelaar die beschikbare hoeveelheden en

qualiteiten worden toegewezen, welke hij kan afnemen. Reserveert het Syndicaat zich dus eenerzijds buitenslands zijn clientèle, aan den anderen kant wordt de Zechenhandel beschermd, doordat het Syndicaat slechts zoodanige nieuwe afnemers in het buitenland mag aanwerven, als waaraan tot dusverre nog niet direct door den Zechenhandel werd geleverd.

De verkoopquota der mijnen vallen in de toekomst in een binnenlandsch en buitenlandsch quotum uiteen. Voorloopig zal 15 pCt. van het totale verkoopquotum als buitenlandsch quotum gelden. Voorts worden, ter betere aanpassing van de prijzen aan de marktpositie, nieuwe qualiteitsgroepen gevormd. Het syndicaatsbestuur deelt den bij den afzet in het buitenland geïnteresseerden mijnen maandelijks mede, welke prijzen voor de verschillende qualiteitsgroepen bij benadering met de marktpositie overeenkomen. De leden kunnen zich dan tot leverantie tegen deze prijzen bereid verklaren, of hiervan afzien, indien de te maken prijzen niet voldoende zijn. Uit de gemaakte prijzen wordt maandelijks voor de verschillende qualiteitsgroepen een gemiddelde prijs berekend, welke aan de bij de leverantie betrokken mijnen wordt uitgekeerd. Werden tot dusverre de kosten van den strijd om het buitenlandsche afzetgebied bestreden uit een van alle leden geheven omslag per ton (op het oogenblik M. 1,20), in de toekomst worden op deze wijze de kosten direct door de werkelijk aan het buitenland leverende maatschappijen in den vorm van lagere prijzen gedragen. Men hoopt aldus den omslag aanzienlijk te kunnen verlagen, waarmede men de mogelijkheid van een prijsverlaging in het binnenland nabij komt. De Zechenhandel vervult in het buitenland in zeker opzicht de rol van een speurhond. Bestaat voor hem de mogelijkheid tot zeer lage prijzen te verkoopen, een prijs, waartegen zijn mijn juist nog wil leveren, dan moet hij toch zijn kolen van het Syndicaat betrekken en kan de verkoop eerst doorgaan, wanneer het Syndicaat hem deze tegen den gewenschten prijs levert.

De Duitsch-Fransche Kali-overeenkomst. — Zijn de Fransche en Deutsche metaalindustrieën nog niet tot overeenstemming gekomen, op het gebied van de kali-industrie hebben belanghebbenden elkander gevonden en is de Fransch-Deutsche Kali-Unie tot stand gekomen. Volgens de „Frkf. Ztg.” legt de overeenkomst de verdeling van den internationalen kali-afzet tusschen de Deutsche en Fransche Kaliwerken — zonder straffe regeling en terwijl in het bijzonder rekening wordt gehouden met de omstandigheden op de verschillende afzetmarkten — ongeveer op den grondslag van 30 pCt. voor de mijnen in den Elzas en 70 pCt. voor het Deutsche Kalisyndicaat vast, terwijl in zijn voorlooper, de overeenkomst inzake het speciale, Amerikaansche afzetgebied, de verhouding 1 : 2 was geweest. De beteekenis der nieuwe overeenkomst ligt, zegt het blad, hierin, dat na aanvankelijk zwaren en verliesbrengenden concurrentiestrijd, de eenheid in de door het Vredesverdrag van Versailles uit elkander gerukte kali-industrie in zooverre is hersteld, dat men de wereldmarkt gemeenschappelijk zal bewerken, waarbij het in den aard der zaak ligt, dat gelijk kort geleden verluidde, voor de Fransche productie Frankrijk en de Fransch-koloniale markt, voor de Deutsche Duitsland blijft gereserveerd. De overeenkomst heeft, naast uitschakeling der concurrentie, hoofdzakelijk tot doel de doelbewuste bevordering en vermeerdering van het internationale kaliverbruik, waartoe de propaganda en de verkoopsorganisatie van beide groepen over de geheele wereld wordt samengevoegd. Iedere kunstmatige prijsverhoging zal worden vermeden en door de prijzen zoo laag mogelijk te houden, zal worden getracht, het kaliverbruik allerwegen snel te ontwikkelen. Een zoodanige politiek van lage prijzen verdient niet slechts met het oog op de aanwezige productiemogelijkheden en hun thans zoo onvoldoende aanwending aanbeveling, doch ook, gegeven den handelspolitieken toestand, de wetgeving, bv. in de

Vereenigde Staten en ten slotte de zich elders ontwikkelende, ten deele reeds in een gevorderd stadium verkeerende nieuwe productie, bijv. in Spanje. De nieuwe overeenkomst is voorloopig ook nog slechts gedeeltelijk. Neemt men in aanmerking, dat in de vroegere geschiedenis der kali-industrie telkens weder de vraag van den productie-omvang en de vermeerdering der mijnen de beslissende rol heeft gespeeld, dan volgt hieruit vanzelf, dat bindende afspraken over de productieontwikkeling voorwaarden voor een duurzame harmonische samenwerking der Fransche en Deutsche kali-industrie zijn. De voorwaarden eener zoodanige regeling zijn in Duitschland in het Kalisyndicaat en de kaliwetgeving gegeven. Het schijnt in de bedoeling der getroffen overeenkomst te liggen, dat in Frankrijk dergelijke regelingen worden getroffen. Vermeden moet worden, dat door het aanleggen van telkens nieuwe mijnen in Frankrijk het streven tot vergrooting van zijn aandeel in de productie ontstaat, wanneer deze zoodanig wordt uitgebreid, dat zij de natuurlijke toeneming van den afzet en het in de overeenkomst vastgelegde quotum overtreft. Aangenomen mag worden, dat het kartel in deze richting zal worden uitgebreid.

Een jaar gouden standaard in Zweden. — Nu een aantal landen dezer dagen gelijktijdig tot den gouden standaard is teruggekeerd, is het wel van belang, kennis te nemen van de ervaringen, welke Zweden sinds 1 April 1924 hiermede heeft opgedaan. Gelijk bekend, was het herstel in Zweden niet volledig, aangezien de vrees voor het goud er nog steeds zoo groot was, dat het invoerverbod hiervoor bleef gehandhaafd. Intusschen is in het afgelopen jaar van een dreigenden goudinvoer nimmer sprake geweest, zoodat het verbod practisch geen invloed heeft uitgeoefend.

Wanneer men nagaat, op welke wijze de Rijksbank de pariteit van de kroon heeft gehandhaafd, dan blijkt, dat zij, indien zij geheel op eigen wieken had moeten drijven, hierin niet zou zijn geslaagd. De goudvoorraad bedroeg op 1 April 1924 271 millioen kronen. Daarbij kwam een deviezenvoorraad van 99 millioen kronen en een deviezenvoorraad der particuliere banken ter hoogte van 72 millioen kronen. Voor de handhaving van den gouden standaard stond derhalve 442 millioen ter beschikking, welk bedrag in het afgelopen jaar, ondanks de bedragen, welke tot steun van den koers noodig waren, is verhoogd tot 455 millioen. De goudvoorraad daalde weliswaar met 37 millioen, doch de deviezenreserves der Rijksbank liepen met 40 millioen op en die der particuliere banken met 10 millioen.

Bij een beschouwing van de betalingsbalans over de periode 1 April 1924—31 Maart 1925 blijkt, dat op de debetzijde voorkomt in de eerste plaats het deficit der handelsbalans met 140 millioen kronen. Daarbij komt de invoer van ongeveer 70 millioen buitenlandse en vroeger in het buitenland geplaatste Zweedsche obligaties. Hieronder is begrepen het netto-aandeel van Zweden in de Dawes-leening. De uit het buitenland terugvloeiende Zweedsche bankbiljetten vereischten 35 millioen, terwijl diverse uitgaven in het buitenland op 25 millioen moeten worden geschat. De betalingsbalans was dus in totaal belast met een bedrag van 270 millioen kronen. Ter dekking hiervan dienden in de eerste plaats 125 millioen kronen netto-ontvangsten der Zweedsche reederijen en 35 millioen uit goud-export. De rest van 110 millioen zou dus, gelijk ten vbrigen jare, weder uit den deviezenvoorraad gedekt hebben moeten worden. Gelijk hierboven vermeld, is deze echter in den loop van het afgelopen jaar nog met ongeveer 50 millioen toegenomen, zoodat Zweden in de onderhavige periode ongeveer 160 millioen in het buitenland moet hebben opgenomen. De bronnen zijn volgens de „Frkf. Ztg.”, de volgende:

1) de dollarleening van den Zweedschen Staat, die netto ongeveer 108 millioen heeft opgebracht.

2) Een 7 Pct. dollarcrediet van de Grängesberg Mij. ter hoogte van 7 miljoen dollar d. i. 26 miljoen kronen.

3) De verkoop van nominaal 85 miljoen kronen B-aandeelen der Zweedsche luciferstrust naar Engeland, welke waarschijnlijk minstens 90 miljoen kronen heeft opgebracht.

Deze leeningsoperaties leverden derhalve te zamen 224 miljoen kronen op. Hiermede is het deficit van 110 miljoen gedekt en tevens de verhooging der deviezenreserves met 50 miljoen verklaard. Het restant van 64 miljoen kronen correspondeert waarschijnlijk in hoofdzaak met de bedragen, die de luciferstrust in buitenlandsche ondernemingen heeft ondergebracht.

Het spreekt vanzelf, dat het ten gevolge dezer leeningsoperaties geenszins moeilijk was, de eischen, welke de handhaving der pariteit stelde, na te komen en de Zweedsche industrie moet dan ook erkennen, dat de Rijksbank geen poging heeft gedaan, door middel van krachtige discontoverhoogingen, gelijk van andere zijde werd voorgelagen, de haar door den Rijksdag voorgeschreven geldpolitiek door te voeren, doch zich op Amerikaansche hulp heeft verlaten. Dit steekt wel zeer af bij de gedragslijn, welke Engeland en Nederland thans willen volgen. Wel heeft Engeland, gelijk bekend, toezeggingen voor zeer belangrijke credieten, in de Vereenigde Staten verkegen, doch deze zullen slechts als laatste hulpmiddel dienen, terwijl de commissie, welke de Regeering heeft geadviseerd, in par. 30 van haar in het vorig nummer afgedrukt rapport uitdrukkelijk de voorwaarde stelt, dat de bedragen, voor welke ev. van deze credieten wordt gebruik gemaakt, door de Bank of England als vermindering van haar goudvoorraad moeten worden beschouwd. Voor verhooging van het disconto zal men ook blijkbaar in Engeland niet terugschrikken. De Nederlandsche Bank ten slotte heeft haar positie blijkbaar zoo sterk geacht, dat zij het buiten vreemde credieten meent te kunnen stellen.

De Zweedsche Rijksbank heeft intusschen in April 1924 10 miljoen dollar opgenomen, terwijl haar, in Mei d. a. v. door de National City Bank of New York een crediet van 25 miljoen werd geopend. De aangegane vlottende schulden werden dan in October in de dollarleening geconsolideerd, die door den Zweedschen Staat werd opgenomen. De op het tijdstip van de plaatsing dezer laatste door de Rijksbank opgenomen bedragen mogen, aldus de „Frkf. Ztg.“, op ongeveer 50 miljoen geschat worden, zoodat uit de opbrengst der Staatsleening ongeveer 55 à 60 miljoen voor verdere dekkingsoperaties overbleef. Het accreditief bij de National City Bank, dat 20 Mei a. s. zou afloopen, is dezer dagen voor een jaar verlengd.

Het herstel van den gouden standaard in Engeland. — Keynes' opvatting, dat geen verplichting voor de Bank of England bestaat, goud tegen een vasten prijs aan te koop, ¹⁾ is onjuist gebleken. Hij heeft, blijkens een ingezonden stuk in de Times en een artikel van zijn hand in de laatste „Nation“, over het hoofd gezien, dat Section IV van de Bank Charter Act 1844 de Bank of England verplicht, gouden muntmateriaal à £ 3.17, 9 s. d. per ons standaard in ongelimiteerde hoeveelheden aan te koop. Hiermede is de grondslag ontvallen aan den lof, welken hij de vorige week den Kanselier van de Schatkist, de Treasury, en de Bank had toegezwaaid, en die door den eerste in het Lagerhuis met instemming werd aangehaald.

Bij dezelfde gelegenheid had deze getracht Keynes' argument, dat een goudoverstroming uit het herstel van den gouden standaard kan voortvloeien, te weerleggen, door op te merken, dat de Regeering dan slechts een leening zou hebben uit te geven voor het proveneren van goud te koop en dit naar de V. S. te verschepen ter aflossing van schuld, aldus buitenlandsche door binnenlandsche schuld vervangende.

Hiertegen voert K. aan, dat het overstromings-

gevaar bestaat in *tijdelijke* Amerikaansche uitzettingen te Londen, welke daar in den goudvorm aankomen. Het voorstel van den Kanselier komt er dus op neer, een gefundeerde schuld aan de Amerikaansche Regeering te vervangen door een ieder oogenblik opzegbare aan de Amerikaansche geldmarkt — „an act of obvious folly.“

Voorts houdt hij staande, dat het pond thans belangrijk meer dan de door de Commissie Bradbury geschatte 1½ pCt. te hoog gewaardeerd is en een dienovereenkomstig grootere deflatie in Engeland nog noodig zal zijn, om het internationale concurrentievermogen der Britsche industrie te herstellen.

BOEKAANKONDIGING.

Inleiding tot de landhuishoudkunde, door P. Koenen l. i., in leven hoogleeraar aan de Landbouw-Hoogeschool te Wageningen, bewerkt door dr. H. W. C. Bordenwijk, hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Groningen; Haarlem, Erven Bohn, 1924 (Volksuniversiteitsbiblioth. no. 29).

Ongetwijfeld zou Koenen zelf, wiens vroege dood verslagenheid liet bij allen, wien de Nederlandsche landbouwwetenschap, maar niet minder bij hen, wien in Nederland de wetenschap der economie ter harte gaat, geen anderen titel voor dit boek hebben begeerd dan die zijn oud-ambtgenoot in Wageningen, wiens hand uit zijn nagelaten papieren dit boek samenstelde, eraan heeft toegedacht: *Inleiding tot de landhuishoudkunde*. Dat deel der landbouwwetenschap immers wordt erin behandeld, hetwelk men ook het agrarisch deel der staat- of volkshuishoudkunde zou kunnen noemen. „Die landbouwvraagstukken — aldus het boekje zelf op bl. 2 — (worden er) onderzocht, welke met de volkswelvaart, d. i. met de welvaart onzer geheele samenleving samenhangen.“

Aan deze zelfde reden, die den titel geheel rechtvaardigt, kan men evenwel ook een bezwaar ertegen ontleenen. Juist omdat deze door den bewerker tot één geheel in twee afdeelingen op gelukkige wijze versmolten voordrachten ¹⁾ het zoo belangrijk agrarisch deel der economie bespreken, en te sterker omdat zij dit op doorgaans zoo voortreffelijke wijze doen, met dien eenvoud van taal en betoog welke den meester verraadt en maar één gebrek heeft: dat de beginner soms over de moeilijkheden heenleest, juist hierom is deze titelkeus in zoover jammer, dat zij de beoefenaren der economie tout court in den waan kan brengen: voor ons is dit geschrift niet bestemd. En ook voor hen is het toch wel degelijk geschreven. Wanneer men de tweede afdeeling, waarin de landbouwerisis van 1878 tot 1895 (hare oorzaken, het verweer ertegen, haar beëindiging en de nieuwe bloei van den Nederlandschen landbouw na de crisis) uitvoerig besproken wordt, uitzondert, gaat men veilig met te betuigen, dat elke *Inleiding tot de Staatshuishoudkunde* met haast onveranderde opneming van Koenen's studie ten zeerste zou zijn gebaat.

En de uitzondering (van dat tweede gedeelte) zou ook enkel hierin haar beweegreden vinden, dat dit stuk voor een niet speciaal *agrarisch*-economische *Inleiding* wat breed van uitwerking is; op zichzelf is ook dit voortreffelijk werk, een schitterend pleidooi voor de agrarische politiek onzer Regeering, die in den tijd, toen de overzeesche graanaanvoeren den vaderlandschen boerenstand bedenkelijk in de engte dreven, evenmin wilde weten van het in Duitschland en Frankrijk aangeprezen en toegepaste en ook hier te lande toen niet zoo weinigen toelachende middel van

¹⁾ Vijf Haagsche volksuniversiteitsvoordrachten uit den winter 1918/19 en een voordracht over ruilverkaveling uit December 1910 voor de Overijsselsche Landbouw-Maatschappij. vormen het eerste, drie Groningsche voordrachten uit den winter van 1921 in de Vereeniging voor Hooger Landbouw-Onderwijs het tweede gedeelte.

¹⁾ Zie pag. 389 in het vorig nummer.

protectionistische graanrechten als van het in Engeland aanvaarde standpunt der volstrekte onthouding, maar die door een actieve welvaarts-politiek van met name onderwijs en voorlichting, geheel volgens aanbeveling van de door mr. C. J. Sickesz geleide landbouw-staatscommissie van 1886, onze boeren geholpen heeft in het zoeken van die nieuwe wegen, waarlangs zij sindsdien zoo kranig zich er weer bovenop hebben gewerkt.

Koenen's studie over de landbouw-crisis lijkt voor onze eigen dagen geschreven. Ook in den jongsten tijd een nieuw zich baan brekend protectionisme, gevolg van nieuwe uitheemsche mededinging (in de nieuwe gedaante der zgn. valuta-dumping); ook thans tegen dit protectionisme, dat zelfs voor invoerverboden niet terugdeinst, een sterk verzet, maar ook een weifelen, een aarzelend vragen of dit toch niet zóó abnormale omstandigheden zijn, dat abnormale middelen van tegenstand geboden zijn; ook thans dit antwoord op deze vraag: protectie niet, maar actieve welvaarts-politiek; en dan ter nadere toelichting van wat men onder deze welvaarts-politiek verstaat geen beter antwoord dan dit: leest na bij Koenen, hoe onze landbouw uit niet minder hachelijk perikel zonder protectie is gered.

Wenscht men hierom dit tweede gedeelte in handen van elken Nederlandschen politicus, het eerste deel van Koenen—Bordewijk's Landhuishoudkunde moge varen in de hoofden van alle Nederlandsche studenten in de economie.

Zij vinden daar de beteekenis van de arbeidsverdeling voor het productie-proces ontvouwd; de wet van de afnemende meer-opbrengsten (verbeterde term voor afnemende opbrengsten, dien Koenen in Nederland heeft binnengeleid) verduidelijkt met behulp van de agrarisch-technische wet van het minimum (toepassing op de vruchtbaarheid van grond van de algemeene waarheid, dat een keten niet sterker is dan haar zwakste schakel); in „landbouw en transportwezen” dezelfde landbouwcrisis reeds beknopt behandeld, die in het tweede gedeelte van het boek uitvoerig in besprek komt; en de voor onzen uitvoer van landbouwproducten zoo bij uitstek gewichtige specialisatie op bepaalde voortbrengselen besproken, ook in verband met de tijdens en na den oorlog onderonden moeilijkheden. Zij treffen er ten slotte de ruilverkaveling aan, in het kader van „ligging en vorm der cultuurgronden”, een vraagstuk van agrarische economie, waarvoor Nederland, met andere landen vergeleken, beschamend laat de oplossing in de wet van 31 October 1924 S. 481 heeft gevonden; de wet zelve is van na Koenen's dood en prof. Bordewijk heeft zich voor het boekje verdienste verworven door de aantekeningen van zijn vriend en ambtgenoot met een critische vergelijking tusschen de nieuwe wet en het ouder ontwerp van het Landbouw-Comité te vervolledigen.

Zoo is dan thans de landhuishoudkunde, niet als zelfstandige wetenschap, maar toch als wel apart te onderkennen tak van den zwaren boom der economische kennis ons vertoond door den man, die onder ons vóór allen hiertoe gerechtigd was. Koenen's drukke en vruchtbare werkzaamheid is bij zijn leven grootdeels binnenskamers gebleven, in de college-zalen van Wageningen en in de vergadervertrekken van commissies, die hij ten sieraad was. Zijn publicaties waren weinig talrijk, maar ieder, die wist van zijn ernst en zijn kunde, had hoop, dat hij nog eens in ons midden de plaats als schrijver zou komen oepschen, die hem toekwam. Het moet Mr. Bordewijk een weemoedig genot zijn geweest, aan Koenen goed te maken wat deze in nooit aflatende toewijding aan de plichten, die het allereerst hem riepen, zichzelf te kort had gedaan.

v. B.

ONTVANGEN

Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1925, samengesteld met medewerking van de Neder-

landsche Reedersvereniging en de Hoofdinspectie voor de Scheepvaart. 's-Gravenhage, 1925. Uitgevers-Maatschappij „Moorman's Periodieke Pers”.

Wil een jaarboek aan zijn doel beantwoorden, dan dient het alle gegevens te bevatten, welke op het gebied, dat het bestrijkt, bestaan en zoo recent mogelijk te zijn. Naar de vervulling van deze beide eischen wordt door den uitgever van het Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw blijkbaar voortdurend gestreefd. De inhoud van dezen derden jaargang is, vergeleken bij dien van zijn voorganger, weder op verschillende plaatsen aangevuld en uitgebreid, terwijl, voor zoover beschikbaar, de gegevens van 1 Januari 1925 reeds zijn opgenomen. Van de Nederlandsche Reedersvereniging vindt men de jongste bestuurswijziging reeds vermeld.

De inhoud bevat, naast zeer uitvoerige gegevens omtrent de Nederlandsche koopvaardijvloot, o.m. een opgave van de overheidsinstellingen en de verenigingen en particuliere instellingen op het gebied van de scheepvaart, een lijst van oliestations, van de scheepswerven in Nederland, de scheepsclassificatiebureaux, droogdokken in Nederland en Nederlandsch-Indië, een statistiek van op Nederlandsche werven in 1924 gebouwde en op 1 Januari 1925 in aanbouw zijnde schepen, benevens van de bestelde, alles zeer tot in bijzonderheden.

De door de Nederlandsche Reedersvereniging en de Hoofdinspectie voor de Scheepvaart verleende medewerking mag als een waarborg voor de betrouwbaarheid van deze vraagbaak worden beschouwd.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1925.

Staatsleeningen	f	3.740.625,—
zijnde:		
. Staat San Paulo \$ 1.500.000,— 8%		
. 25-jar. verzekerde Sinking Fund		
Goud obl. à 99¼ %.		
Prov. en Gemeentelijke Leeningen. „		2.884.390,—
zijnde:		
Groningen f 2.888.000,— 5% obl. à		
997/8 % ¹⁾ .		
Hypotheekbanken	„	196.500,—
zijnde:		
Algemeene Friesche Hypotheekbank	f	250.000,—
aand. à 110 %, waar-		
op te storten 10 %.		
Arnhemsche Hypotheekbank voor		
Nederland f 400.000,—	aand. à	
125 %, waarop te storten 10 %.		
Overijselsche Hypotheekbank	f	600.000,—
aand. à 115 %		
f 400.000,—	aand. à	125 %,
waarop te storten 10 %.		
Industriele ondernemingen	„	2.079.000,—
zijnde:		
Arnold I. van den Bergh's Emballa-	f	480.000,—
gefabrieken	gew.	
aand. à 105 %.		
„Maekubee” Maatschappij tot Exploi-		
tatie van Kunstzijdefabrieken in		
het Buitenland f 1.500.000,—	gew.	
aand. à 105 %.		
Theeondernemingen	„	240.000,—
zijnde:		
Cult. Mij. „Melangbong” f 200.000,—		
gew. aand. à 120 %.		

Totaal . . . f 9.140.515,—

¹⁾ Deze leening was bestemd voor conversie der 6 % Leening van 1919, pro resto groot f 2.888.000,—.

Totaal der emissies in Januari . . .	f	18.577.625,—
Februari . . .	„	61.936.125,—
Maart . . .	„	70.842.730,—
April . . .	„	9.140.515,—

Algemeen Totaal . . f 160.496.995,—

Bovendien :

f 20.250.000,— 3/m. Schatkistpromessen à	f	992,19
„ 5.130.000,— 6/m. „ „	„	984,38
„ 9.620.000,— 4 % Schatkistbiljetten . . .	„	1.003,75

terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving voor een beperkt bedrag op de uitgiffen van \$ 15.000.000,— 7 %, Gegarandeerde 1e Hyp. 20-jar. (Sinking Fund) Buitenlandsche Goudleening A. G. Sächsische Werke à 91¼ % en £ 1.500.000,— 7 % Hyp. Obligatieleening der Gemeente Danzig à 92¼ %.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.
(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Main table containing economic data for 1924 and 1925, categorized into sections: Arbeidsmarkt, Indexcijfer der Werkloosheid, Arbeidsbemiddeling, Arbeidsloozen, Voortbrenging en verbruik, Handel en Verkeer, Prijzen, kosten van levensonderhoud, and Financienwezen. Each section includes multiple rows of data with columns for months and years.

S Voorloopige cijfers.
1) De week, waarin een staking viel buiten beschouwing gelaten. 2) Omvattende de werkzaamheden van 39 districtsarbeidsbeurzen, van drie andere arbeidsbeurzen en voor zoover bekend, van de correspondentenschappen der arbeidsbemiddeling. 3) 1e halfjaar. 4) Op 1 Januari. 5) Loon op 1 Juli. 6) Zoowel door Nederlandsche als buitenlandse schepen. 7) Kolensluis niet inbegrepen. Wel zijn inbegrepen de steenkolen, welke voor eigen gebruik dienen, alsmede de kolen, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkohlen“. 8) Saldo invoer plus eigen productie. 9) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije

verkeer gebracht. Aangenomen mag worden, dat deze suiker, zoo al niet in dezelfde maand, dan toch binnenkort de consumenten bereikt.
10) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 11) I. Op den laatsten van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 12) Te Amsterdam en te Rotterdam. 13) Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, Terneuzen, Zaanand, Delfzijl, Harlingen, Maassluis, Dordrecht, IJmuiden en overige havens. 14) W.o. 400.000 KG. in October t/m. December frauduleus in consumptie gebracht. 15) Rijwielbelasting 4,6. 16) Idem 4,3. 17) Nom. 54,0 voor conversie. 18) Maart. 19) Nom. 36,5 voor conversie.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

		Januari 1925	Januari 1924
Giro's (eenzijdige vermelding)		miljoen	miljoen
Girobetalingen aan Gemeentestell.	aantal	9020	6662
Girobetalingen aan Particulieren	bedrag	f 15.2	f 15.4
	aantal	61853	51583
Geldomzet.	bedrag	„ 23.2	„ 18.4
	aantal	7288	8660
Ontvangsten	bedrag	„ 5.7	„ 6.2
Betalingen	aantal	27068	28007
	bedrag	„ 6.3	„ 7.4
Particuliere rekeninghouders (einde d.m.)	gem. saldo	23850	21280
	tegoed	„ 17.8	„ 18.7
Rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeerd	aantal	2421	2296
	bedrag	„ 7.2	„ 7.7

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Maart 1925		Maart 1924	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	54.083	f 2.519.247.000	58.681	f 2.438.004.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	39.938	„ 2.179.219.000	40.217	„ 2.184.593.000
	1.754	„ 7.499.000	7.161	„ 8.582.000

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.
(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	1 Maart 1925	1 April 1925	1 April 1924
Aant. arbeiders bovengronds.	8.254	8.269	7.846
„ „ ondergronds.	22.061	21.979	21.500
Totaal	30.315	30.248	29.346
	Febr. 1925	Maart 1925	Maart 1924
Netto productie in tonnen van 1000 KG.	501.111	581.315	502.705
waarvan kolenslik	21.595	23.458	33.320
Aantal normale werkdagen:			
Staatsmijnen	23	26	26
Oranje-Nassaumijnen	23	26	26
Overige mijnen	23	26	26

II. Bruinkolenmijnen.
(Bruinkoolmijn Carisborg).

	1 Maart 1925	1 April 1925	1 April 1924
Aantal arbeiders.....	157	163	146
	Febr. 1925	Mrt. 1925	Mrt. 1924
Netto-productie in tonnen ..	17.905	19.561	14.658
Aantal normale werkdagen	24	26	26

III. Zoutmijnen.
(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	1 Maart 1925	1 April 1925	1 April 1924
Aantal arbeiders.....	90	92	93
	Febr. 1925	Mrt. 1925	Mrt. 1924
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.331	2.384	1.855
Industriezout	28	61	47,5
Afvalzout	37	115	76,5
Aantal normale werkdagen	24	26	26

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels 4 15 Jan. '25	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 4 1/2 15 Jan. '25	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
Vrsch. in R.C. 5 1/2 15 Jan. '25	Zweedsche Rbk 5 1/2 8 Nov. '23
Javasche Bank ... 4 1/2 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6 8 Mei '25
Bank van Engeland 5 5 Mrt. '25	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbk. 9 26 Feb. '25	slowakijë ... 7 25 Mrt. '25
Bank v. Frankrijk 7 11 Dec. '24	N. Bk. v. O'rijk. 11 25 Apr. '25
Belgische Nat. Bk. 5 1/2 22 Jan. '23	N. Bk. v. Hong. 11 27 Mrt. '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3 1/2 26 Feb. '25	Bank v. Italië. 6 9 Mrt. '25
Bank van Spanje ... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914
	9 Mei	4-9 Mei	27 Apr.-2 Mei	20-25 April	5-10 Mei	7-12 Mei	20-24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	3 1/2	3 1/16-1 1/2	3 3/8-7 1/16	3 1/4-3 1/16	4 1/8-5 1/8	3 7/8-3 1/4	3 1/8-3 1/16
Prolong.	2 3/4	2 1/2-3 1/4	3-1 1/4	2 1/2-3	3 1/2-4 1/4	3-4	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld ..	3 3/4-4	3 1/2-4 3/4	3 1/2-4 3/4	3 1/2-4 3/4	1-2 1/2	1 1/2-2	1 1/4-2
Partic. disc.	4 1/16-5 1/8	4 1/2-5 1/8	4 1/4-1 1/2	4 1/4-5 1/16	3	1 7/8-2 1/8	2 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld ..	8 1/2-9 3/4	8 1/2-10 1/2	7-11	7-9	-	-	-
Partic. disc.	30-55 d... 8	8-1 1/8	8-1 1/8	8	-	-	-
56 90 d...	8	8	8	8	-	-	2 1/8-1 1/2
Waren-wissel.	8 7/8-9	8 7/8-9 1/2	8 7/8-9 1/4	8 3/4-9 1/4	-	-	-
New York 1) Call money	3 1/2-3 3/4	3 1/2-4	3 1/2-4 1/4	3 1/2-4 3/4	3 1/2-3 3/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 1/4	3 1/4-1 1/2	3 1/4	3 1/4	-	-	-

1) Call money-koers v. 8 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
5 Mei 1925	2.48 3/4	12.07 3/4	59.20	13.04	12.61 1/2	100
6 " 1925	2.48 3/4	12.07	59.20	12.97 1/2	12.55	100
7 " 1925	2.48 1 1/16	12.07 1/2	59.20	12.93	12.52 1/2	100
8 " 1925	2.48 1 1/16	12.07	59.22	12.98 1/2	12.56 1/2	100
9 " 1925	—	12.06 7/8	59.23	12.96 1/2	12.56	100
11 " 1925	2.48 1 3/16	12.06 3/8	59.23	12.95 1/2	12.56 1/2	100
Laagste d.w. 1)	2.48 7/8	12.06 3/8	59.15	12.88	12.34	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.48 7/8	12.07 1/2	59.26	13.05	12.62 1/2	100 1/2
4 Mei 1925	2.48 1 1/16	12.06 3/4	59.26	13.02 1/2	12.62	100
27 Apr. 1925	2.49 1/2	12.04	59.40	12.95	12.62 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
5 Mei 1925	48.13 1/2	35.10	7.37 1/2	1.13	10.22	36.52 1/2
6 " 1925	48.12 1/2	35.07 1/2	7.37 1/2	1.15	10.22	36.52 1/2
7 " 1925	48.14	35.07 1/2	7.37 1/2	1.14	10.21 1/2	36.22
8 " 1925	48.14	35.08	7.40	1.15	10.22	36.20
9 " 1925	48.15	35.10	7.37 1/2	1.15	—	—
11 " 1925	48.17 1/2	35.07 1/2	7.37 1/2	1.18	10.22 1/2	36.15
Laagste d.w. 1)	48.05	34.90	7.35	1.10	10.18	36.05
Hoogste d.w. 1)	48.25	35.15	7.42	1.22 1/2	10.25	36.60
4 Mei 1925	48.12 1/2	35.12 1/2	7.37 1/2	1.14	10.24	36.35
27 Apr. 1925	48.40	35.20	7.42	1.12	10.21	35.77 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
5 Mei 1925	66.65	47.10	42.40	6.27 1/2	96 3/8	2.48 1 1/16
6 " 1925	66.65	46.95	41.90	6.27 1/2	96 1/2	2.48 1 1/16
7 " 1925	66.62 1/2	46.85	41.85	6.27 1/2	97 1/2	2.48 1/2
8 " 1925	66.60	46.95	41.95	6.26	98 3/4	2.48 3/8
9 " 1925	66.60	46.96 1/2	42.15	6.26	98 3/4	2.48 3/4
11 " 1925	66.47 1/2	46.95	42.02 1/2	6.26	98 3/8	2.48 3/8
Laagste d.w. 1)	66.45	46.70	41.70	6.25	96 3/4	2.48 1/4
Hoogste d.w. 1)	66.65	47.10	42.40	6.30	98 7/8	2.49
4 Mei 1925	66.70	46.70	41.19	6.27 1/2	96 3/8	2.48 7/8
27 Apr. 1925	67.30	46.30	40.70	6.30	95 1/2	2.49 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with 5 columns: Date, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam. Rows include dates from 5 Mei 1925 to 28 April 1925, and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with 5 columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 25 Apr. 1925, 2 Mei 1925, 4/9 Mei '25, 9 Mei 1925. Rows include various cities like Alexandrië, B. Aires, Calcutta, etc.

Table with 2 columns: ZILVERPRIJS, GOUDPRIJS. Rows show prices for silver and gold in London and New York from 4 Mei 1925 to 20 Juli 1914.

STAND VAN 's RIJKS KAS. De Minister van Financiën maakt bekend:

Table with 3 columns: Vorderingen, 4 Mei 1925, 11 Mei 1925. Rows include Saldo bij Nederl. Bank, Voorbeschot uit Mrt. 1925, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with 3 columns: 2 Mei 1925, 9 Mei 1925. Rows include Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I., Ind. Schatk. prom. in oml., etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Mei 1925.

Table with 2 columns: Activa, Passiva. Rows include Binnenl. Wises, Papier o. h. Buitenl. in disconto, Effecten, Kapitaal, etc.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Circulatie, Andere opscheb. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekkingsperc. Rows include dates from 11 Mei '25 to 25 Juli '14.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenland, Diverse rekeningen. Rows include dates from 11 Mei 1925 to 25 Juli 1914.

SURINAAMSCH-BANK. Voornaamste posten in duizenden gulden.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opscheb. schulden, Discont., Div. rekeningen. Rows include dates from 11 April 1925 to 5 Juli 1914.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
9 Mei 1925	184.250		282.500	42.500	119.250
2 „ 1925	184.750		279.000	49.500	119.050
25 Apr. 1925	184.750		267.500	49.500	119.550
11 Apr. 1925	133.645	50.555	279.040	51.573	118.913
4 „ 1925	133.509	51.254	273.430	53.810	120.203
28 Mrt. 1925	133.921	51.257	271.153	55.945	120.615
21 „ 1925	133.924	50.980	273.299	56.214	119.837
10 Mei 1924	148.721	64.597	264.710	76.315	145.737
12 Mei 1923	161.218	61.158	271.806	97.769	149.093
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaald	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings- per- cente
9 Mei 1925		108.310		***	57
2 „ 1925		105.320		***	56
25 Apr. 1925		103.810		***	57
11 Apr. 1925	21.088	20.690	42.651	58.134	56
4 „ 1925	21.084	18.882	41.394	57.074	56
28 Mrt. 1925	21.427	17.949	48.580	62.138	57
21 „ 1925	20.967	17.066	50.857	62.704	56
10 Mei 1924	35.422	15.084	56.908	14.987	62
12 Mei 1923	36.565	28.285	59.161	21.976	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluippost activa. 2) Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
6 Mei 1925	154.683	148.288	292.535	53.950 ²⁾	243.629
29 April 1925	155.742	148.387	289.848	53.950 ²⁾	240.973
22 „ 1925	128.733	120.279	291.744	27.000	242.840
15 „ 1925	128.721	121.363	297.591	27.000	248.640
8 „ 1925	128.708	122.485	296.145	27.000	247.119
1 „ 1925	128.721	121.310	288.635	27.000	239.913
7 Mei 1924	128.173	125.217	289.350	27.000	245.172
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- per- cente ¹⁾
6 Mei '25	37.610	72.735	11.021	107.717	26.146	22
29 Apr. '25	36.852	76.245	17.048	105.481	27.105	22 $\frac{1}{8}$
22 „ '25	36.812	75.530	17.058	105.770	28.204	23
15 „ '25	39.292	76.416	14.780	110.333	27.108	21 $\frac{1}{8}$
8 „ '25	39.878	74.496	13.126	109.505	25.473	21 $\frac{1}{8}$
1 „ '25	42.448	84.982	17.762	118.546	27.160	19 $\frac{1}{8}$
7 Mei '24	44.028	73.561	10.055	112.574	22.706	18,51
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits. 2) Bankbiljetten.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitent.	Zilver	Te goed in het buitent.	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schat- kistbil- jetten ¹⁾	Wis- sels
7 Mei '25	5.546	1.864	317	573	23.850	4.980	4.870
30 Apr. '25	5.546	1.864	317	583	23.250	4.980	5.959
23 „ '25	5.546	1.864	317	582	22.700	4.978	5.371
16 „ '25	5.546	1.864	316	582	22.350	4.978	5.512
9 „ '25	5.546	1.864	315	582	22.000	4.973	6.179
8 Mei '24	5.543	1.864	299	578	22.800	4.681	4.225
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitent.	Uitge- stelde Wissels	Belee- ningen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
7 Mei '25	25	6	3.176	43.409	1.912	12
30 Apr. '25	20	6	3.020	43.050	2.077	28
23 „ '25	22	6	3.070	42.662	1.948	4
16 „ '25	22	7	3.074	42.960	1.925	34
9 „ '25	25	7	3.139	43.005	1.952	13
8 Mei '24	27	10	2.695	39.929	1.943	19
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitent. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bijbuitent. circ. banken ¹⁾	Deveezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
30 April 1925	1.014,2	117,8	338,1	1.496,2	77,0
23 „ 1925	1.004,1	128,9	334,7	1.266,7	6,0
15 „ 1925	1.003,7	149,9	334,6	1.422,5	17,0
7 „ 1925	1.003,4	160,1	334,5	1.487,0	7,4
31 Mrt. 1925	1.003,4	205,3	334,5	1.578,2	27,1
21 „ 1925	996,1	229,2	332,0	1.438,4	5,6
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg- Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Renten- bank
30 April 1925	200,1	1.123,0	2.451,8	705,8	831,4	24,7
23 „ 1925	199,9	1.411,7	2.022,1	974,5	975,6	35,8
15 „ 1925	199,8	1.322,3	2.187,7	854,6	988,2	36,4
7 „ 1925	205,5	1.267,2	2.293,3	732,9	977,6	66,7
31 Mrt. 1925	205,3	1.217,4	2.314,6	742,9	984,9	86,7
21 „ 1925	205,1	1.304,7	1.865,9	1.018,3	1.042,8	137,9
23 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 30, 23, 15, 7 Apr., 31, 21 Mrt., resp. 416; 544,7; 426,7; 354,1; 300; 406,6 mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleen. van tegoed in h. buitl.	Beleen. van prom. d. provincien.	Binnen- landsche wissels	Belee- ningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg. Crt. Particu- lieren
7 Mei '25	378	85	480	1.268	345	5.200	7.566	204
30 Apr. '25	378	85	480	1.374	350	5.200	7.665	224
23 „ '25	378	85	480	1.337	289	5.200	7.516	276
16 „ '25	378	85	480	1.298	324	5.200	7.569	219
9 „ '25	378	85	480	1.334	295	5.200	7.585	210
2 „ '25	378	85	480	1.335	358	5.200	7.550	193
8 Mei '24	356	85	480	1.281	440	5.275	7.656	201

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
22 Apr. '25	2.844,3	1.614,0	141,5	412,4	275,5
15 „ '25	2.844,5	1.608,4	141,0	395,3	274,1
8 „ '25	2.839,4	1.563,9	137,2	391,3	310,7
1 „ '25	2.845,9	1.640,3	136,7	399,9	316,4
25 Mrt. '25	2.867,3	1.654,9	140,8	377,6	306,9
18 „ '25	2.873,8	1.672,0	136,7	339,5	276,7
23 Apr. '24	3.113,9	2.103,4	100,9	472,8	140,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- per- cente ¹⁾	Algem. Dek- kings- per- cente ²⁾
22 Apr. '25	353,1	1.687,7	2.217,8	114,7	72,8	76,5
15 „ '25	357,8	1.698,1	2.207,9	114,6	72,8	76,4
8 „ '25	362,2	1.714,2	2.187,0	114,5	72,8	76,3
1 „ '25	357,8	1.709,7	2.195,7	114,5	72,8	76,4
25 Mrt. '25	343,8	1.709,1	2.184,3	114,5	73,6	77,3
18 „ '25	428,3	1.720,4	2.211,0	114,5	73,1	76,6
23 Apr. '24	274,3	1.940,8	2.000,9	110,9	79,0	81,6

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt- materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
15 Apr. '25	736	13.128	5.482	1.599	18.021	5.052
8 „ '25	736	13.137	5.484	1.609	17.991	5.055
1 „ '25	736	13.205	5.498	1.605	18.126	5.053
25 Mrt. '25	737	13.140	5.478	1.588	17.940	5.034
18 „ '25	737	13.211	5.518	1.638	18.170	4.973
16 Apr. '24	755	12.062	4.550	1.442	15.815	4.251

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 Mei 1925.

Na de opwindende dagen van de vorige week hebben de internationale beurzen gedurende de juist achter ons liggende berichtperiode een zeer kalm, hoewel over het algemeen niet ongeanimeerd verloop gehad. Zelfs is dit het geval geworden voor de fondsenmarkt van Parijs, waar een iets grooter vertrouwen schijnt te zijn ontstaan, een-deels in verband met de vrij stabiele houding van het Fransche betaalmiddel, anderdeels als gevolg van het vertrouwen, dat de tegenwoordige bewindsman de — spoedig bekend te maken — middelen tot beteugeling van den financieelen nood der schatkist zal weten te vinden. Voorts heeft de elders in dit nummer besproken kali-overeenkomst met Duitschland een stimulerende uitwerking gehad.

De markt te Londen is niet zoo opgewekt geweest. Naarmate de critiek op de door minister Churchill aangekondigde maatregelen groeide, is de aanvankelijk gunstige stemming gekeerd. In de eerste plaats houdt men in de City rekening met de mogelijkheid van een verhooging van het bankdisconto, ondanks de tegengestelde verzekering van regeeringszijde. De protectionistische maatregelen hebben voorts heftige protesten uitgelokt. De mogelijkheid, dat de begroting herzien zal moeten worden heeft onzekerheid en een zekere mate van onrust ter beurze doen ontstaan. Ten gevolge van deze redenen zijn zoowel „gilt edged” fondsen als aandelen eenigermate gedaald.

Ter beurze van Berlijn hebben de sterke prijsveranderingen op de productenmarkt — o.a. in wol, rubber, koffie, enz. — een nerveuze stemming doen ontstaan, welke zich, bij de geringe kapitaalcracht, waaronder de kringen, die zich bij de fondsenmarkt interesseeren, nog steeds gebukt gaan, ook op de effectenbeurs deed gevoelen. Voorts hebben de lage dividenden, voor een deel zelfs het geheel uitblijven van eenige uitkeering, voor de vooraanstaande industriele aandelen, ertoe bijgedragen den kooplust zeer gering te doen zijn. Tegen het einde der week kon echter een iets betere tendens de overhand verkrijgen.

De markt te New York is iets kalmer geworden, dan gedurende de laatste weken het geval is geweest. Weliswaar bleef de handel nog zeer aanmerkelijk, doch de koersvariaties zijn belangrijk ingekrompen. Zelfs hebben de koersverbeteringen van den laatsten tijd in vele gevallen plaats moeten maken voor een reactie, waartoe o.m. de achteruitgang van het totaal der onuitgevoerde orders van de Steeltrust heeft bijgedragen. Alleen voor sommige laag geprijsde aandelen heeft goede animo bestaan, welke echter in de eerste plaats van het buitenland is uitgegaan.

Ten onzent is de markt over het algemeen zeer opgewekt geweest, waarbij ook de handel blijken heeft gegeven van groote levendigheid. Weliswaar is dit niet in de eerste plaats op de *beleggingsmarkt* tot uitdrukking gekomen, doch ook hier was de stemming doorlopend vast, waartoe ook de ruime geldmarkt in zekere mate heeft bijgedragen. Wat de buitenlandsche soorten betreft, ontstond er eenige handel in Japansche obligaties, welke nogal schommelingen hebben aangetoond, in direct verband met de wisselingen in den koers van het Japansche betaalmiddel. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 104 $\frac{1}{8}$ %, 104 $\frac{1}{2}$ %, 104 $\frac{1}{4}$ %; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 94 $\frac{3}{16}$ %, 94 $\frac{3}{16}$ %, 94 $\frac{3}{16}$ %; 7 pCt. Ned. Indië: 103 $\frac{1}{16}$ %, 103 $\frac{1}{8}$ %; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 70 $\frac{1}{2}$ %, 71%; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 98 $\frac{1}{2}$ %, 98 $\frac{1}{2}$ %.

Zeer levendig is het op de *rubberafdeeling* toegegaan. De voortdurende prijsverbetering van het product op de markten van Londen en van New York heeft groote kooporders in de markt gebracht. In de minder courante waarden konden vaak zelfs geen noteringen tot stand komen, omdat tegenover de ruime vraag geen voldoende aanbod kon worden gesteld. Over de geheele linie waren de koersverbeteringen dan ook groot. Teekenend is in dit verband de koersverheffing van aandelen Serbadjadi geweest, waar van het dividend lager was, dan over het voorgaande jaar, doch waarbij de gunstige vooruitzichten van het loopende boekjaar ruim in den prijs van het aandeel werden verdisconteerd. Amsterdam Rubber: 218 $\frac{1}{8}$ %, 223, 228 $\frac{1}{2}$ %; Indische Rubber Comp.: 267 $\frac{1}{2}$ %, 271, 274 $\frac{1}{2}$ %; Hessa Rubber: 234, 248, 257 $\frac{1}{2}$ %; Kendeng Lemboe: 225 $\frac{1}{2}$ %, 231 $\frac{1}{2}$ %, 237; Serbadjadi: 226, 234 $\frac{1}{2}$ %, 256 $\frac{1}{2}$ %.

Tabaksaandelen waren weliswaar veel kalmer, doch ook hier kon voor de vooraanstaande soorten een belangrijke opwaartsche bevinge worden opgemerkt. De resultaten van de voorjaarsinschrijving te Amsterdam op 8 Mei j.l. hebben de te dezen aanzien gestelde verwachtingen niet teleurgesteld en hoewel in de voorafgaande weken reeds een rijzing van beteekenis plaats had gevonden, werden de desbetreffende aandelen toch opnieuw hooger uit de markt genomen. Arendsburg: 425 $\frac{1}{2}$ %, 435, 445; Besoeki Tabak:

289 $\frac{1}{2}$ %, 290, 297; Deli Batavia: 348 $\frac{1}{4}$ %, 334 $\frac{1}{2}$ % (ex div.), 345; Deli Mij.: 385, 395, 396 $\frac{1}{2}$ %; Senembah: 402 $\frac{1}{4}$ %, 410, 411 $\frac{1}{2}$ %.

Een afdeling, welke over het algemeen en als regel steeds een rustig verloop heeft, is gedurende de jongste dagen wel sterk op den voorgrond getreden, n.l. de rubriek der *binnenlandsche industriele aandelen*. Hier waren het in de eerste plaats gewone aandelen Jurgens, welke, na de mededeeling, dat de directie niet tot uitkeering van dividend zou overgaan, ondanks de dreiging van een proces met betrekking hiertoe, krachtig monteerden. Het slot kwam nagenoeg op den hoogsten prijs. Vervolgens stonden aandelen Philips Gloeilampenfabrieken in het centrum der belangstelling, zoodat ook hier een zeer aanmerkelijke verbetering kon worden behaald. Voorts waren het aandelen in kunstzijdefabrieken, zoowel die der Hollandsche Kunstzijde Industrie als der Nederlandsche Kunstzijdefabrieken, waarvoor groote vraag bestond. De nieuwe aandelen Mackubee zijn bij deze beweging eenigszins achter gebleven. Ook in claims Rotterdamsche Droogdok Mij. werden groote omzetten bereikt, waarbij zoowel de claims als de oude aandelen een opwaartsche richting in sloegen. Centrale Suiker Mij.: 107, 108, 109; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 142, 153 $\frac{1}{2}$ %, 160; Jurgens: 92 $\frac{1}{4}$ %, 99 $\frac{5}{8}$ %, 100 $\frac{3}{4}$ %; Ned. Gist- en Spiritusfabriek: 320, 320 $\frac{1}{2}$ %; Ned. Kabel Fabriek: 236, 254, 265; Ned. Kunstzijde Fabriek: 371 $\frac{1}{2}$ %, 381 $\frac{1}{4}$ %, 393; Philips' Gloeilampen: 385, 373 $\frac{1}{2}$ % (ex div.), 407 $\frac{1}{4}$ %; R'dam Droogdok: 158, 149 $\frac{1}{4}$ % (ex div.), 159 $\frac{1}{4}$ %.

De *scheepvaartmarkt* heeft na een apathie van maanden een opleving te aanschouwen gegeven. Het publiek werd door het passeeren van dividend op de meeste aandelen niet verontrust, omdat het hiermede tevoren reeds rekening had gehouden. Daarentegen hebben de winstcijfers van de meeste maatschappijen, zooals die naar voren zijn gekomen in de jongste jaarverslagen, een goeden indruk gemaakt. Over de geheele linie is dan ook een vrij aanmerkelijke rijzing op te merken geweest. Holland-Amerika Lijn: 62, 64 $\frac{1}{2}$ %, 71 $\frac{1}{4}$ %; Java-China-Japan Lijn: 102 $\frac{1}{2}$ %, 105, 107 $\frac{1}{2}$ %; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 64 $\frac{1}{8}$ %, 67 $\frac{3}{4}$ %, 66 $\frac{1}{2}$ %; Ned. Scheepvaart Unie: 138 $\frac{1}{2}$ %, 140, 141 $\frac{3}{4}$ %; Stoomv. Mij. Nederland: 159 $\frac{1}{4}$ %, 160 $\frac{3}{4}$ %, 162 $\frac{3}{4}$ %.

Mijnaandelen hebben de aandacht getrokken, voor zoover het aandelen Redjang Lebong betrof. Deze konden op één enkelen dag een dertigtal procenten stijgen, in verband met den kooplust, welke van Indische zijde bestond. Het hoogste punt kon weliswaar niet behouden blijven, doch per saldo bleef er nog een aanzienlijk koersavance bestaan. Algemeene Exploratie Mij.: 90 $\frac{1}{2}$ %, 87, 88; Redjang Lebong: 249 $\frac{1}{2}$ %, 284, 275; Siloengkang: 113 (ex div.), 112, 110 $\frac{1}{4}$ %; Singkep: 198, 199.

Aandelen in *handelsondernemingen* hebben voor aandelen Compania en Nederlandsche Wol Maatschappij nogal sterk gevarieerd. Eerstgenoemde werden na het publiceren van het jaarverslag in ruime mate en tot iets hooger koers verhandeld. De laatste moesten een nieuwe daling ondergaan, in verband met de ongunstige berichten van de wolmarkt; ten slotte kon een lichte verbetering intreden. Compania Mercantil Argentina: 12 $\frac{1}{2}$ %, 11 $\frac{1}{2}$ %; Int. Crediet- en Handelsverg. R'dam: 203 (ex div.), 204, 205; Ned. Wol Mij.: 116 $\frac{1}{2}$ %, 110, 116 $\frac{1}{2}$ %.

Bankaandelen waren doorgaans vast, vooral voor de vooraanstaande soorten. Amsterdamsche Bank: 142 $\frac{1}{4}$ %, 144, 145; Incasso Bank: 104, 104 $\frac{1}{2}$ %; Koloniale Bank: 189 $\frac{1}{4}$ %, 190 $\frac{1}{2}$ %, 189 $\frac{1}{4}$ %; Ned. Ind. Hand. Bank: 142 $\frac{1}{4}$ %, 143 $\frac{1}{2}$ %, 144; Ned. Handel Mij. C. v. Aand.: 127 $\frac{1}{2}$ %, 128 $\frac{1}{2}$ %, 129; R'damsche Bankvereeniging: 72 $\frac{1}{4}$ %, 75 $\frac{1}{4}$ %, 76 $\frac{1}{4}$ %.

Petroleumaandelen hebben gedurende de geheele berichtperiode op den achtergrond gestaan. De variaties waren van vrijwel geen beteekenis en de omzetten werden door die in de overige afdelingen sterk overschaduwd. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 338, 343; Geconsolideerde Holl. Petr. Cy.: 145 $\frac{1}{2}$ %, 148, 150; Koninklijke Petroleum Mij.: 366 $\frac{1}{4}$ %, 372 $\frac{1}{8}$ %, 370.

Ook *suikeraandelen* hadden een kalm en eerder lusteloos verloop, als gevolg van de ongeanimeerde prijzen voor het Cubaproduct. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 161, 163, 165 $\frac{1}{2}$ %; Handels Verg. Amsterdam: 489 $\frac{1}{4}$ %, 495, 499 $\frac{1}{2}$ %; Kalibagor: 310, 324, 320 $\frac{1}{2}$ %; Maron Cultuur Mij.: 305 $\frac{1}{2}$ %, 311, 315; Poerworedjo: 130 $\frac{1}{4}$ %, 132 $\frac{1}{2}$ %; Tjepper: 726, 724, 730.

De *Amerikaansche markt* was levendig, vooral voor aandelen Wabash en Intercontinental Rubber. Tegen het slot der berichtweek echter daalde de belangstelling hier eenigszins. American Smelting & Ref. Cy.: 94 $\frac{1}{2}$ % (ex div.), 92 $\frac{3}{8}$ %, 94 $\frac{3}{8}$ %; Anaconda Copper: 78, 76 $\frac{1}{4}$ %, 75 $\frac{13}{16}$ %; Studebaker: 1130, 1135, 1149; United States Steel Corp.: 115 $\frac{15}{16}$ %, 114 $\frac{1}{2}$ %; Atchison Topeca: 120, 119 $\frac{1}{2}$ %; Erie: 29 $\frac{1}{2}$ %, 30 $\frac{3}{8}$ %; St. Louis & San Francisco R.w.: 79 $\frac{1}{2}$ %, 78 $\frac{1}{4}$ %, 76 $\frac{3}{4}$ %; Union Pacific: 141 $\frac{1}{8}$ %, 140 $\frac{15}{16}$ %, 138 $\frac{1}{4}$ %; Wabash R.w.: 23 $\frac{1}{2}$ %, 26 $\frac{11}{32}$ %, 25 $\frac{17}{32}$ %.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

12 Mei 1925.

In zeer sterke mate heeft deze week de tarwemarkt den invloed ondervonden van lage particuliere opbrengst-ramingen van de wintertarwe der Vereenigde Staten. Terwijl de opbrengst in 1924 590 miljoen bushels had bedragen en ten gevolge van ongunstig winterweder de nieuwe oogst op 1 April door het Ministerie van Landbouw te Washington op slechts 474 miljoen werd geraamd, kwam de meest optimistische der particuliere schattingen, die in de eerste week van Mei werden gepubliceerd, niet hooger dan 454 miljoen bushels. Het New Yorksche Journal of Commerce kwam zelfs met een schatting van 383 miljoen, terwijl verschillende andere tusschen 425 en 445 miljoen varieerden. Deze lage opbrengst-ramingen waren voor den handel een verrassing, daar gedurende April voortdurend was bericht, dat de wintertarwe zich door den herhaalden regenval goed van de gevolgen der vroegere droogte herstelde. Het schijnt, dat daarbij niet voldoende duidelijk is geworden, dat dit herstel nog slechts mogelijk was voor de tarwe, die niet geheel verloren was gegaan en dat dit winterverlies dit jaar zeer omvangrijk is geweest. en meer dan 20 pCt. van de in den herfst bezaaide oppervlakte heeft bedragen. De ongunstige berichten over de Amerikaanse wintertarwe hebben de tarwemarkt in den loop der week een vast aanzien gegeven en te Chicago en Winnipeg stegen de prijzen ongeveer 10 dollarcent per 60 lbs. voor de termijnen, die op den ouden oogst zijn gebaseerd en te Chicago 6 à 7 cent voor den nieuwen oogst. Dat oude tarwe het sterkst is gestegen, vindt gedeeltelijke verklaring in het feit, dat daarvoor, behalve de slechte vooruitzichten voor de Amerikaanse wintertarwe ook nog als hausse-factor de betere Europeesche vraag gold, welke weder was aangewakkerd door het vooruitzicht van weinig Amerikaanse wintertarwe in het nieuwe seizoen. In de eerste maanden na Juli wordt altijd een groot gedeelte van de invoerbehoefte der invoerlanden gedekt met wintertarwe uit de Vereenigde Staten en dit jaar zal dat waarschijnlijk nog meer het geval dienen te zijn dan anders, omdat zoowel Canada als Argentinië slechts weinig van hun overschot hebben overgehouden. Vooral in Argentinië heeft men zich in de eerste maanden van 1925 moeite gegeven tot de hooge tarweprijzen zooveel mogelijk te verschepen. Hetzelfde is geschied in Australië en reeds zijn den laatsten tijd weken voorgekomen met verminderde Australische verscheping. Ook deze week was dat het geval en daar bovendien uit Argentinië zeer weinig tarwe werd verscheept, bleef ondanks een grootere hoeveelheid uit Noord-Amerika, veroorzaakt door de heropening der Atlantische Canadeesche havens, het totaal der verscheping beneden de Europeesche behoefte. Deze omstandigheid en de vaste markten in Noord-Amerika deden vooral in Engeland den ondernemingslust sterk toenemen en vooral op 7 en 8 Mei werden aan de Engelsche markt groote zaken in tarwe gedaan. Vooral Australische tarwe werd gekocht, omdat voor Australische soorten de prijzen het minst waren gestegen. Ook in Argentinië was de markt niet zoo vast als in Noord-Amerika, en in het begin der week steeg daar de prijs slechts langzaam, nadat er enkele dagen tevoren een sterke prijsstijging had plaats gevonden. Later volgden echter ook de Argentijnsche termijnmarkten in sterkere mate het Noord-Amerikaansche voorbeeld, doch steeds bleef tarwe uit Noord-Amerika te duur in vergelijking met de soorten van het Zuidelijk halfrond. Slechts in Engeland werden Canadeesche tarwe en zomertarwe uit het Noordwesten der Vereenigde Staten steeds in werkelijk ruime mate gekocht. De belangstelling aan de Engelsche markt beperkte zich bijna geheel tot spoedige posities en verder dan Juni-aflading werd nauwelijks gekocht. Hetzelfde was het geval op het vasteland. Daar kochten België en Nederland geregeld tarwe ter dekking van de dagelijkse behoefte, want reeds geruimen tijd is daar op aflading weinig gekocht, omdat het vertrouwen in den tarweprijs ontbrak. Ook nu weder werd slechts spoedige tarwe gekocht, ofschoon bijna overal de voorraden beperkt zijn. In Duitsland heeft men eenigen tijd geleden meer moed getoond en tarwe op aflading gekocht, waarmede deze week geregeld wederverkoopers beneden Amerikaanse pariteit aan de markt waren, zoodat tarwezaken naar Duitsland weinig werden gedaan. Frankrijk kocht slechts weinig, doch enkele zaken werden weder gedaan naar Spanje en Portugal. Italië heeft zijn overvloedige aanvoeren van eenigen tijd geleden nog niet verwerkt en via Genua wordt nog steeds goedkoop tarwe aangeboden naar Zwitserland en Zuid-Duitsland. Op 8 Mei werd na sluiting der Amerikaanse markten het Mei-rapport van het Ministerie van Landbouw te Washington gepubliceerd, dat den grooten

omvang van het winterverlies der wintertarwe bevestigde en daarvoor 22,4 pCt. aangaf, meer dan het dubbele van andere jaren. Ofschoon bijna overal de stand der overgebleven tarwe aanzienlijk was verbeterd sedert het rapport van 1 April, constateerde ook dit officieele bericht een aanzienlijke vermindering in de te verwachten opbrengst. Volgens zijn gegevens wordt de oogst geraamd op 445 miljoen bushels en daar dit cijfer hooger is dan sommige der particuliere schattingen, werd het rapport door de markt als baisse-factor beschouwd, en ondergingen op 9 Mei de tarweprijzen te Chicago en Winnipeg een geduchte inzinking. Op den volgenden markt-dag, 11 Mei, trad aanvankelijk een herstel in, doch het slot was weder flauw en te Chicago zelfs 3 à 5 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren. Ook te Buenos Aires en Rosario daalden de prijzen na 8 Mei weder vrij sterk en de termijnmarkten aldaar sloten op den 11den voor tarwe in vergelijking met een week tevoren onveranderd tot 15 centavos per 100 KG. lager. Ook roggē heeft in Noord-Amerika deze week weder sterk gefluctueerd. Reeds geruimen tijd zijn de Noord-Amerikaansche roggēverschepingen weder sterk toegekommen, zoodat de zichtbare voorraad in Canada en de Vereenigde Staten nu niet meer abnormaal groot is en veel kleiner dan in het vorige jaar. Deze omstandigheid en de vaste tarwemarkt deden den roggēprijs in het begin der week aanzienlijk stijgen, ofschoon in Europa ten gevolge der groote verschepingen de kooplust gering was en nieuwe zaken uit Amerika nauwelijks tot stand kwamen. Vooral Duitsche wederverkoopers waren steeds beneden de Amerikaanse prijzen aan de markt, zonder echter voor hun roggē voldoende kooplust te ontmoeten. Later daalde in Amerika roggē sterk in prijs en op den 11den sloot Chicago ongeveer 6 dollarcent per 56 lbs. lager dan op den 4den.

Voer maïs is de markt onder den invloed van kleine verscheping en vaste Argentijnsche markten het grootste gedeelte der week vast geweest. Regen in Argentinië vertraagt daar het drogen en de verscheping der nieuwe maïs en ook deze week werden slechts 83.000 quarters naar Europa verscheept tegen 42.000 quarters in de vorige week en 441.000 en 286.000 quarters in de overeenkomstige weken van het vorige jaar, toen de verscheping uit den nieuwen oogst reeds in vollen gang waren. Dit jaar zal het wel tot het einde van Mei duren, vóór de verscheping die omvang bereiken. In het begin dezer week werd wel wat meer maïs uit Argentinië ter verscheping in Mei aangeboden, waardoor de markt een wat weifelend aanzien verkreeg, doch later verminderde het aanbod weder door nieuwen regenval en hogere zeevrachten. Van den Donau werd wat meer maïs afgeladen dan de zeer kleine hoeveelheden der laatste twee weken, doch de helft der verscheping dezer week waren weder voor Denemarken bestemd, dat nog steeds goede vraag blijft ontwikkelen en de naar de andere invoerlanden onderweg zijnde hoeveelheid maïs blijft dus beperkt. Daarbij komt, dat het koude weder in West-Europa de vraag naar maïs daar op bevredigend peil houdt. In Engeland zijn gedurende April de maïsvoorraden sterk verminderd, ofschoon zij nog steeds zeer veel groter zijn dan in het vorige jaar. In de andere invoerlanden is echter zeer weinig maïs voorradig en spoedige partijen werden daar ook deze week weder gaarne gekocht en steeds hooger betaald. De premie van spoedig beschikbare maïs boven latere posities is dan ook nog steeds verder toegenomen. Op latere aflading worden op het vasteland weinig zaken in maïs gedaan, doch in Engeland was daarin deze week tot stijgenden prijs een levendige handel, zoowel in Argentijnsche als Zuid-Afrikaansche soorten. Later trad echter in Argentinië ook voor maïs eenige prijsverlaging in, doch het slot op 11 Mei bleef aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario nog 5 à 10 centavos hooger dan op den 4den, toen juist een aanzienlijke verhooging had plaats gevonden. De maïsmarkt te Chicago was overwegend vast en ook later, toen broodgraan daar zulk een aanzienlijke prijsdaling onderging, kon maïs zich vrij goed handhaven. Het slot op 11 Mei was 5 à 6 dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren.

Gerst wordt tegenwoordig bijna nog uitsluitend uit Noord-Amerika aangeboden en vooral naar Engeland blemmerde prijsstijging deze week de zaken. Naar Engeland en Duitsland werden nu en dan zaken gedaan, doch ofschoon speciaal in Nederland voor aangekomen partijen ten slotte zeer hoge prijzen werden betaald, was in latere posities de omzet niet groot, wegens onvoldoend vertrouwen in den prijs. De laatste dagen was Noord-Amerika ook voor gerst wat flauwer. Goede kooplust bestaat in Europa nog steeds voor spoedige haver, vooral op het vasteland,

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	11 Mei 1925	4 Mei 1925	12 Mei 1924
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei				
9 Mei '25	162	111 ³ / ₈	44 ³ / ₄	15,40	10,25	21,90	Tarwe*	17,50	17,—	12,—
2 " '25	159	106 ¹ / ₄	42 ¹ / ₄	15,—	9,80	21,95	Rogge (No. 2 Western)	14,10	13,50	9,50
9 Mei '24	104 ³ / ₄	77 ¹ / ₄	47 ¹ / ₈	11,05	8,—	19,50	Maïs (La Plata)	266,—	258,—	220,—
9 Mei '23	118 ¹ / ₈	78 ⁷ / ₈	44 ¹ / ₄	11,75 ¹	8,40 ¹	21,15 ¹	Gerst (48 lb. malting)	260,—	260,—	207,—
9 Mei '22	138	60 ³ / ₄	36 ³ / ₄	13,60 ¹	7,75 ¹	21,80 ¹	Haver (38 lb. white clipp.)	12,75 ⁴	12,75 ⁴	9,75 ⁴
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₄	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad)	13,—	12,75	11,40
							Lijnzaad (La Plata)	475,—	472,—	393,—

1) Per Juni.

* per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG. ⁴) No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁵) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 Mei 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	3/9 Mei 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	31.637	301.652	339.235	2.767	9.498	14.427	311.150	353.662
Rogge	9.059	45.700	191.986	—	—	3.325	45.700	195.311
Boekweit	—	9.891	8.343	—	—	—	9.891	8.343
Maïs	3.675	246.269	245.450	1.137	31.951	35.196	278.220	280.646
Gerst	3.814	53.791	119.681	488	2.953	22.090	56.744	141.771
Haver	886	34.645	79.193	—	150	81	34.795	79.274
Lijnzaad	7.784	61.531	99.809	4.363	18.450	37.690	79.981	137.499
Lijnkoek	4.771	89.904	73.024	—	—	700	89.904	73.724
Tarwemeel	2.570	35.120	91.863	274	6.734	9.093	41.854	100.956
Andere meelsoorten	—	3.059	3.309	—	—	—	3.059	3.309

waar naast Duitsland, Nederland en België ook Frankrijk geregeld haver kocht. Zoowel voor de verschepingen uit Argentinië als voor haver uit Canada en de Vereenigde Staten bestaat goede vraag. De prijsverhooging was in Amerika voor haver minder sterk dan voor tarwe en rogge, doch een verlaging bleef later ook voor haver niet uit. In Engeland werden de allengs stijgende prijzen slechts schoorvoetend betaald en de zaken in haver waren daar minder levendig dan op het vasteland.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 2 Mei '25	199.477	95.500	105.049
Tot. sedert 1 Dec. '24-2 Mei '25	3.343.616	2.832.013	2.772.689
Aantal werkende fabrieken	174	115	55
Weekexport 2 Mei 1925	92.554	72.739	107.801
Totaal 1 Jan.-2 Mei '25	2.185.371	1.891.348	2.020.186
Totale voorraad op 2 Mei '25	1.158.245	940.715	753.403

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Apr. '25	618.000	737.000	774.000
Tsjechoslowakije 1 Apr. '25	494.000	378.000	261.000
Frankrijk 1 Apr. '25	373.000	127.000	148.000
Nederland 1 Mrt. '25	160.000	106.000	163.000
België 1 Apr. '25	166.000	62.000	59.000
Engeland 1 Apr. '25	194.000	264.000	286.000
Totaal (Europa)	2.005.000	1.674.000	1.691.000
V.S. Atlant. havens 6 Mei '25	187.000	177.000	220.000
Cuba alle havens 2 Mei '25	1.158.000	941.000	753.000
Totaal	3.350.000	2.792.000	2.664.000

Op Java vonden herverkoopen plaats tot prijzen dalende tot f 10¹/₂ voor Superieur en f 8³/₄ voor No. 16 &/hooger. Voor disponibile suiker werden prijzen van ongeveer f 12 voor Superieur en f 10 voor No. 16 &/hooger betaald. De vooruitzichten voor den oogst zijn zeer gunstig.

Hier te lande opende de markt flauw en brokkelden prijzen af, zoodat ten slotte tot f 19¹/₂ voor Mei, f 19¹/₂ voor Augustus en f 19¹/₄ voor December werd afgedaan. Ten gevolge der berichten van zware regens op Cuba verbeterde de stemming echter en werd voor bovengenoemde termijnen resp. f 20³/₈, f 20 en f 19¹/₂ grif betaald. De nieuwe Cuba-raming was echter aanleiding tot ruim aanbod, zoodat de markt flauw sloot met aanbod tot resp. f 19¹/₄, f 19¹/₂ en f 19¹/₄. De omzet bedroeg deze week 9400 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 6 Mei 1925.

Prijzen van Amerikaanse katoen zijn gedurende de afgelopen week gedaald en „Good middling” noteerde gisteren precies een penny lager dan 14 dagen geleden. Deze daling is een gevolg van de gunstiger weerberichten en de verminderde vraag uit de industrie. Het eerste Bureau-Rapport over de oogstconditie verschijnt eerst 2 Juni, doch volgens privé-schattingen zou de beplante oppervlakte dit jaar groter zijn dan verleden jaar. Prijzen van Egyptische katoen zijn daarentegen bijzonder vast, ondanks de huidige depressie in den handel en men moet niet vergeten, dat de betere soorten zeer schaarsch en duur zijn.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 ^o Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 ^o c.i.f. Mei/Juni	
11 Mei '25	kristalsuiker basis 99 ^o	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
4 " '25	f 19 ³ / ₈	35/3	15/6	12/6	4,27
11 " '24	" 19 ¹ / ₈	35/3	15/6	12 ¹ / ₄	4,27
11 " '23	" 26 ¹³ / ₁₆	45/6	22/6	21/9	5,90
	" 38 ¹ / ₄	71/-	29/3	31/9	8,16
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88 ^o	—	—	—	—
	f 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26
	1) = f 14 ¹ / ₂ basis 99 ^o	—	—	—	—

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88^o en kristalsuiker 99^o is aan te nemen op f 3,— per 100 KG.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week aan fluctuaties onderhevig. Hoewel men thans verwacht, dat de a.s. Cuba-oogst 5 miljoen tons zal opleveren, hetgeen op de markten een deprimeerenden invloed had, konden berichten over zware regens op Cuba tegen het einde der week een beteren toon op de termijnbeurzen teweeg brengen.

De noteringen te New York waren als volgt:

	Sp. C.	Mei	Juli	Sept.	Dec.
Slot voorafgaande week	4.27	2.59	2.69	2.79	2.77
Opening verslagweek	4.27	2.56	2.66	2.77	2.76
Hoogste notering	4.27	2.64	2.77	2.88	2.88
Slotnotering	4.27	2.57	2.70	2.84	2.84

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 69.000 tons, de versmeltingen 64.000 tons (tegen 66.000 in 1924) en de voorraden 187.000 tons.

In prompte Cuba-suiker kvamen afdoeningen tot stand tot prijzen varierende tusschen 2,50 d.c. en 2,53 d.c. c.&fr. New York, terwijl voor Juni verscheping 2,56 d.c. werd betaald. In Engeland en op het vasteland van Europa betaalde men voor Mei/Juni sh. 12/6 cif, waarna tot 12¹/₄ vergeefs werd aangeboden.

Prijzen van Amerikaansche garens zijn deze week niet verbeterd. In de grovere nummers, zoowel twist als weft, gaat weinig om en hoewel er een goede vraag voor ring-garens bestaat, zijn de geboden prijzen over het algemeen te laag, zoodat er slechts weinig zaken geboekt zijn. In de medio nummers bestond voor Nederland een goede vraag naar flinke hoeveelheden, doch de limites waren over het algemeen te laag om tot zaken te leiden. Voor het binnenland is iets gedaan in getwijnde garens voor de ververijen. Prijzen zijn over het algemeen een half penny tot three farthings lager dan verleden week. Ook voor Egyptische garens is deze week een teleurstelling geweest. Met uitzondering van enkele speciale nummers is er voor het binnenland weinig gedaan, terwijl ook de export van bijna geen beteekenis meer is.

De flauwere stemming, zoowel in katoen als garens, schept een goede koopmarkt voor manufacturen. De moeilijkheid is echter, dat overzeesche koopers zich nog steeds afzijdig houden, terwijl de geboden limites over het algemeen veel te laag zijn. Daartegenover begrijpen fabrikanen en handelaren hier heel goed, dat, indien er eenige reactie in den loop van katoenprijzen mocht komen, het geheele aanzien der markt wel eens veranderen kan. Intuschen is de vraag van het buitenland aanmerkelijk verminderd, terwijl men de verdere ontwikkeling met belangstelling gadeslaat. Het algemeen gevoel van vertrouwen, dat een onmisbare grondslag voor een normalen handel is, ontbreekt nog steeds, zoodat de handel nog lang niet voldoende genoemd kan worden.

29 Apr. 6 Mei Oost. koersen. 28 Apr. 5 Mei
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/57/8 1/57/8
 F.G.F. Sakellaridis 30,20 32, — T.T. op Hongkong 2/27/8 2/3
 G.F. No. 1 Oomra, 9,50 9,20 T.T. op Shanghai 3/0 3/0 3/4

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	8 Mei 1925	1 Mei 1925	24 April 1925	8 Mei 1924	8 Mei 1923
New York voor Middling ...	23,35 c	24,40 c	24,50 c	30,50 c	26,05 c
New Orleans voor Middling	23,50 c	24,50 c	24,45 c	29,88 c	25,50 c
Liverpool voor Middling ...	12,62 d	12,98 d	13,40 d	17,62 d*	14,19 d*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 1 Mei '25	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	8981	6397	5487
" Atlant. Havens			
Uitvoernaar Gr. Brittannië	2387	1551	1229
" " 't Vasteland etc.	4073	2974	2385
" " Japan	838	564	560

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	1 Mei '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens	710	453	439
Binnenland	508	435	565
New York	181	92	62
New Orleans	174	103	111
Liverpool	683	311	356

KOFFIE.

De stemming voor het artikel bleef ook in de afgelopen week flauw en de termijnmarkten liepen bijna van dag tot dag verder terug. Zoo waren de noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt op Dinsdagochtend 12 dezer 4 à 4 1/2 ct. lager dan een week te voren. De oorzaak van dezen verdere teruggang was in hoofdzaak de houding van Brazilië, alwaar de prijzen, in de eerste plaats van Rio, regelmatig terugliepen en de wisselkoers op Londen aanzienlijk daalde, n.l. van 5⁹/₃₂ op 5³/₃₂, hetgeen, vergeleken tegen den koers van 5²⁹/₆₄ op 1 dezer, eene daling beteekent van ongeveer 5 pCt. in 11 dagen. De kost- en vrachtofferten, die Brazilië zond, waren dan ook bijna dagelijks lager en kwamen ten slotte voor goed beschreven Superior, prompte verscheping, op 95/- à 98/- per cwt. en voor dito Prime op 98/- à 101/-, terwijl Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, kwam op 77/9 en voor latere verscheping op 73/6 à 76/-, naar gelang van den versche-

pingstermijn. Ook de termijnmarkt te New York, alwaar klaarblijkelijk groote baisse-operaties in den laatsten tijd zijn ondernomen, droeg op sommige dagen door belangrijk aanbod op de verschillende maanden het hare tot deze prijsdaling bij. Van steun, die door velen verwacht werd van het „Instituut tot Verdediging van de Koffie”, dat in Brazilië werkzaam is onder de Regeering van den Staat Sao Paulo, is in den laatsten tijd niets gebleken. Alleen werd één dezer dagen per telegraaf bericht, dat voor rekening van bedoelde Regeering op de termijnmarkt te Santos de loopende maand gekocht werd, zoodra de prijs viel op 40.425 Reis, en dat zij tot op dat oogenblik had opgenomen eene hoeveelheid, die geschat werd op 220.000 balen. Twee dagen later, op 8 dezer, greep zij wederom in, hetgeen bleek uit het feit, dat de prijs van Juni dien dag daalde van 40.000 Reis op 39.400 en van Juli van 39.300 op 38.500, terwijl de loopende Meimaand slechts daalde van 40.500 Reis op 40.425.

Ook van Robusta op aflading uit Ned. Oost-Indië liepen de prijzen verder achteruit. Zij kwamen ten slotte op:

Palembang Robusta, telquel, Mei Juni verscheping	44 ct.
" " " " Mei/Juli	43 "
" " " " Aug./Oct.	42 "
Mandheling " " Mei/Juni	49 1/2 "

alles cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Van loco werden de officieele noteeringen bij zeer matigen afzet verlaagd van 71 ct. op 69 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en van 61 ct. op 60 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de termijnmarkt waren aan de ochtend-call te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good				
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
12 Mei	46 1/2	42 1/2	40 1/2	39 3/8	45 1/2	40 3/8	38 3/8	37 1/4
5 " "	50 1/2	46 1/8	44 1/2	43 5/8	48 1/8	44 1/4	42 1/2	41 1/8
28 Apr.	52 3/8	49 1/8	47 1/2	46	51 1/4	47 3/8	45 3/8	44
21 " "	53	49 1/2	47 1/2	45 7/8	51 1/2	47 1/2	45 1/2	44 1/2

De slot-noteeringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
11 Mei	\$ 15,97	\$ 13,50	\$ 13,—	\$ 12,48
4 " "	" 17,60	" 15,35	" 14,78	" 14,28
27 April	" 18,22	" 16,13	" 15,60	" 15,03
20 " "	" 18,22	" 16,01	" 15,50	" 14,92

Volgens een bericht van 30 April van den Secretaris van het „Instituut tot Verdediging van de Koffie” van den Staat Sao Paulo, zou de loopende Santos-oogst zoo goed als geëindigd zijn en zouden zich in het binnenland van Sao Paulo op het oogenblik nog bevinden ca. 2.650.000 balen, hoofdzakelijk afkomstig uit den ouden oogst en voor het overgroot gedeelte opgeslagen in de Gouvernements-pakhuizen en de Spoorwegstations.
 Rotterdam, 12 Mei 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
11 Mei 1925	154.000	33.025	2.271.000	2)	5 ⁹ / ₃₂
4 " 1925	165.000	34.375	2.169.000	38.000	5 ²¹ / ₆₄
27 April 1925	117.000	37.100	2.169.000	38.000	5 ⁹ / ₃₂
11 Mei 1924	228.000	25.050	1.183.000	27.000	6 ⁹ / ₃₂

1) In Reis.

2) Niet genoteerd.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 ^v Mei 1925	19.000	2.958.000	171.000	8.592.000
9 Mei 1924	59.000	3.189.000	210.000	8.865.000

THEE.

De afgelopen week bood weinig nieuwe gezichtspunten voor de theemarkt aan. Wel gingen er hier nog enkele partijen af van de opgehouden kavelingen ex vorige veiling, doch de handel bleef zeer beperkt.

Londen handhaafde zijn vaste stemming voor de betere kwaliteiten, die in vele gevallen 1 à 2 d. per lb. hooger

werden afgedaan. De goed schenkende middensoorten waren prijshoudend, terwijl ordinair en inferieur zeer weinig belangstelling trokken en dikwijls met een verlies van 1 a 1½ d. per lb. konden worden afgedaan.

De uitvoer van Ceylon toont tot einde Maart tegenover verleden jaar een kleinen teruggang aan van 600.000 lbs., terwijl van Ned-Indië ook een teruggang van de productie wordt medegedeeld, waarschijnlijk als gevolg van den minder groven pluk.

Britsch-Indië meldt goede vooruitzichten voor den a.s. oogst. In Londen is de voorraad in entrepot op ultimo April ongeveer 10 miljoen lbs. teruggelopen ten opzichte van een maand geleden, tegenover een teruggang van slechts 2 miljoen lbs. verleden jaar op hetzelfde tijdstip. Amsterdam, 11 Mei.

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt was zeer vast gedurende de afgelopen week. De prijzen voor loco rubber zijn belangrijk gestegen, terwijl sheets aanmerkelijk hooger nooteert dan crêpe. Er heerscht over het algemeen een goede vraag voor rubber voor spoedige levering, terwijl het aanbod uiterst gering blijft.

De slotnoteeringen luiden: einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Mei/Juni 129 ct.	120 ct.
" Juli/Sept. 118½ "	113 "

11 Mei 1925.

STEENKOLEN.

De kolenprijzen blijven in één doen. Het groote feit van de laatste 14 dagen is de thans bekend geworden volledige vernieuwing van het Rijnsch-Westfaalsche Kolensyndicaat. Op het prijsverloop is deze gebeurtenis nog niet van veel invloed geweest, wat ook nauwelijks te verwonderen is, zoolang bedoeld Syndicaat niet in eigen bezem de brandende kwestie van den verkoop in de „umstrittene Gebiete“, waaronder in de eerste plaats Holland, geregeld heeft.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde .. f	11,50
Durham Ongezeefde ..	12,50
Cardiff Ongezeefde ..	15,35
Schotsche Gezeefde ..	10,90
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	12,40
Westfaalsche Vefförder ..	13,—
" Vetstukken ..	15,25
" Smeenootjes ..	14,75
" Gasvlamförder ..	12,90
" Gietcokes ..	17,—

alles per ton van 1000 K.G., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.90.

Markt flauw.

12 Mei 1925.

VERKEERSWEZEN. VRACHTENMARKT.

De graanvrachtenmarkt van Noord-Amerika blijft nog steeds lusteloos. Voor Juni bestaat nog geen definitieve vraag, doch er waren tamelijk veel orders voor Mei-booten. Van Montreal werd afgesloten naar Hamburg tegen 15 cents, prompte belading, en naar Antwerpen/Rotterdam/Hamburg tegen 14½ cents met de optie Bremen tegen 15 cents met cancelling 25 Mei, optie gerst tegen 1½ cents extra en haver tegen 2½ cents extra. In sommige gevallen werd een zekere quantiteit haver gegarandeerd. Ook werden er afsluitingen gedaan in haver naar Danzig tegen 3/- per qtr. met de optie van Antwerpen of Rotterdam tegen 2/3 voor Mei belading. Naar Denemarken of Zweden (2/3 havens) werd gedaan tegen 21½ cents en naar de Wasa/Wyborg range tegen dezelfde vracht basis één loshaven.

Van de Northern range werd afgesloten naar Antwerpen/Rotterdam/Hamburg tegen 13 cents per Mei en er werd eveneens een boot afgesloten voor een gedeeltelijke lading naar Lissabon tegen 3/6 per qtr. en de rest naar Rotterdam of Antwerpen tegen 2/8, met de optie Havre/Hamburg range tegen 2/9 voor prompte belading. Voor een kleine boot werd 21 cents naar Finland betaald voor Mei belading. De Golf bleef levenloos en er vallen van daar geen afsluitingen te vermelden.

In kolen vonden verdere afsluitingen plaats, doch de vrachten bleven onveranderd. Naar Rio werd \$ 3,85 voor groote booten betaald, naar Pernambuco \$ 3,90 en naar Buenos-Aires \$ 4 tot \$ 4,12½, alles voor Mei belading. Naar Europa werd \$ 3,25 gedaan naar Venetië, terwijl ook een lading cokes naar Genua werd afgesloten tegen \$ 6,25 per Mei/Juni.

Van Cuba werden voor suiker verscheidene boizen van

6/8000 tons afgesloten en wel meerendeels tegen 17/6 per Mei/Juni belading naar U. K./Continent. In één geval werd een handige boot afgesloten tegen 17/3. Kleine tonnage werd geplaatst van Cuba of San Domingo tegen 19/- tot 19/6 per Mei/Juni. Van Guadeloupe werd een 3000 tonner gedaan naar Marseille tegen 20/- voor directe belading.

De graanvrachtenmarkt van de North Pacific was in het begin der week iets vaster en er kwamen twee afsluitingen tot stand voor September belading; een 6500 tonner tegen 35/- en een 7500 tonner tegen 34/-. Verdere tonnage, liefst 6/7000 tonners, kan worden geplaatst tegen 35/-. De vracht voor lumber bleef onveranderd op \$ 14 per mille naar Australië en \$ 14,50 naar Atlantische havens der Vereenigde Staten.

Het aantal afsluitingen, dat van de River Plate gedaan werd, is wederom vooruitgegaan en de vrachten vertoonden een stijgende tendens voor booten van handige grootte met 18/6 betaald voor een 5000 tonner. De bevrachters schijnen nu ook geneigd, voor grootere tonnage te onderhandelen en er werd een 6500 tonner gedaan van Upriver naar Avonmouth direct tegen 15/-.

In Chilisalpeter hebben de afgelopen week wederom eenige afsluitingen plaats gevonden voor Juni belading. Per 1/30 Juni werd ruimte geboekt naar de Antwerpen/Hamburg range tegen de lage vracht van 22/6 netto, terwijl naar dezelfde range 5000 tons werden afgesloten voor laatste helft Juni aflading tegen 24/-. Volle ladingen werden niet gedaan, maar voor een handige boot is misschien 26/- te bedingen naar de Bordeaux/Hamburg range met de opties Noord-Spanje en Middellandsche Zee per 1/15 Juni. Naar Alexandrië werd een 75/8000 tonner gedaan tegen de lage vracht van 27/6 laatste helft Juni belading. Naar de States bestaat niet veel vraag. Een Juni boot werd naar de Galveston/Boston range afgesloten tegen \$ 4,25.

Van de Oostelijke markten is nog steeds geen verbetering te vermelden. Van Wladiwostock zijn eenige parcels geboekt naar Rotterdam en/of Hamburg (één of twee havens) tegen 20/- per Mei. De vrachten van Australië zijn wederom gedaald. Van Zuid-Australië werd 36/3 gedaan naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent per Mei/Juni, terwijl van West-Australië een groote boot werd afgesloten tegen de lage vracht van 30/- per Mei. Jarrah hout werd van West-Australië gedaan naar Nieuw-Zeeland (4 havens) tegen 42/6 per Juli.

Van Saigon/Kohsichang werd een lading van 6800 tons rijst afgesloten naar Cuba (6 havens) tegen 35/- per Mei/Juni. Van Burmah staat de vraag naar Europa stil. Een 8000 tonner werd per Juni/Juli gedaan van Rangoon en/of Bassein naar Cuba (6 havens) tegen 32/6. Per Mei werden parcels naar het Continent geboekt tegen 22/6.

Op d.w. basis werd van Bombay gesloten naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent tegen 19/9 tot 20/- voor Mei/Juni. Kolen werden afgesloten van Calcutta naar Bombay tegen Rs. 6,12 per prompt, terwijl mangaanese vertegenwoordigd is met Bombay/Antwerpen 18/6 en Calcutta/Antwerpen 18/9 per Juni.

Een aantal handige booten werden gesloten voor maïs van Zuid-Afrika naar U. K./Continent tegen 26/- tot 26/3 per Augustus/September met in één geval de optie Denemarken.

De Donau heeft de afgelopen week verschillende afsluitingen gedaan naar U. K./Continent tegen 16/6. Naar Denemarken is 18/- te bedingen. Van de Zwarte Zee werd een lading veekoeken naar Denemarken bevracht tegen 13/6 basis één haven. Van de Middellandsche Zee werden tamelijk veel zaken gedaan. Ertsafsluitingen zijn: Bona/Rotterdam 4/9, Santa Liberata/Rotterdam 4/9 (f.o.b.), Hornillo Bay/Newport River 6/4½. Fosfaat werd gedaan van Sfax naar Brest tegen frs. 23. Van Alexandrië naar Hull werd 10/4½ betaald per 60 cbft. Van de Golf van Biscaye kwamen slechts weinige afsluitingen tot stand: Bilbao/Rotterdam 5/9, Cardiff 5/9, Middlesboro 6/4½, Salta Caballo/Newport 6/6.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland blijven onveranderd. Er werd iets meer gedaan naar sommige depots, zooals b.v. Port Said, maar bevrachters konden voldoende tonnage krijgen tegen 11/-, Buenos-Aires 16/- en Rio 15/6. Van Zuid-Wales werd afgesloten: Antwerpen 3/-, Rouaan 3/6, Gibraltar 7/6, Genua 8/6, Alexandrië 11/6, van de Oostkust: Sundsvall 6/-. Hamburg 4/1½, Antwerpen 2/10½, Gibraltar 7/9, Genua 9/-, Port Said 10/10½ en St. Vincent 9/-.

De time-charter vrachtenmarkt blijft ongeanimeerd. Voor de houtvaart van de Oostzee werd een boot van 5250 d.w. afgesloten voor 4/6 maanden, levering in Juni tegen 4/-. Voor de States/West-Indië vaart wordt nog afgesloten tegen \$ 1 tot \$ 1,20, naar gelang van grootte.